

WOORD VAN DE VOORZITTER

Het 33^e FIDEM congres ging dit jaar door in Sofia (Bulgarije) van 2 tot 6 september.

Ondergetekende nam er samen met Paul Huybrechts, Bob Autrique, Luc Van Eeckhoudt en zo'n 120 internationale bezoekers deel aan een rijkgevuuld medaille programma.

Voor de volgende editie – in september 2016 – is België aan de beurt, en dit voor de tweede maal na Luik in 1939!

De voorbije activiteiten waren goed, al ontbrak het soms aan belangstelling;

1. Het bezoek aan het Penningkabinet van vrijdag 26 september
2. De medaillebeurs van zaterdag 27 september
3. De familie-uitstap van zaterdag 4 oktober in Hasselt

Vanaf 2015 voeren we een nieuwe categorie leden in; wie ons financieel een steuntje in de rug wil geven kan voor 125 € steunend lid worden.

We onderzoeken intussen of en hoe zo'n inspanning ook fiscaal interessant kan worden voor de gever.

Stefan De Lombaert

LE MOT DU PRÉSIDENT

Le 33ième congrès de FIDEM s'est tenu à Sofia (Bulgarie) du 2 au 6 septembre.

Votre serviteur, Paul Huybrechts, Bob Autrique, Luc Van Eeckhoudt et 120 autres y participaient à un riche programme médaillistique.

La prochaine édition – en septembre 2016 – se déroulera en Belgique, pour la deuxième fois, après Liège en 1939.

Nos activités passées étaient bonnes, mais manquaient parfois une participation active;

1. Visite au Cabinet des Médailles, le vendredi 26 Septembre
2. La bourse aux médailles, le samedi 27 Septembre
3. La journée familiale, le samedi 4 Octobre à Hasselt

A partir de 2015 nous introduisons une nouvelle catégorie de membres ; ceux qui veulent nous aider financièrement, peuvent devenir membres bienfaiteurs pour 125 €.

Entretemps nous étudions sous quelles conditions un tel support pourrait être fiscalement intéressant pour les intéressés.

Stefan De Lombaert

Bijzondere Historische Munten

Fixed Price List 2014/2015

De Koninklijke Nederlandse Munt geeft ook dit jaar in gedrukte vorm een verkooplijst (Fixed Price List) uit van bijzondere historische munten. Indien u onze verkooplijst wilt ontvangen stuur dan een e-mail met uw verzoek, naam en adres naar numismatiek@knm.nl of bel naar +31(0)30 291 04 19.

Koninklijke Nederlandse Munt NV
 Leidsaweg 90 | Postbus 2407 | 3500 GK Utrecht
 Telefoon +31(0)30 291 04 10
 klantenservice@knm.nl | www.knm.nl

SINDS 1567
 Koninklijke
 Nederlandse Munt

Een gelukkige voorzitter...

*De zes koppen van Fidem
Vier ervan werken hard aan Fidem 2016*

HISTORISCHE MEDAILLES ROND EEN SPOORWEGRIJtuig VAN 100 JAAR GELEDEN

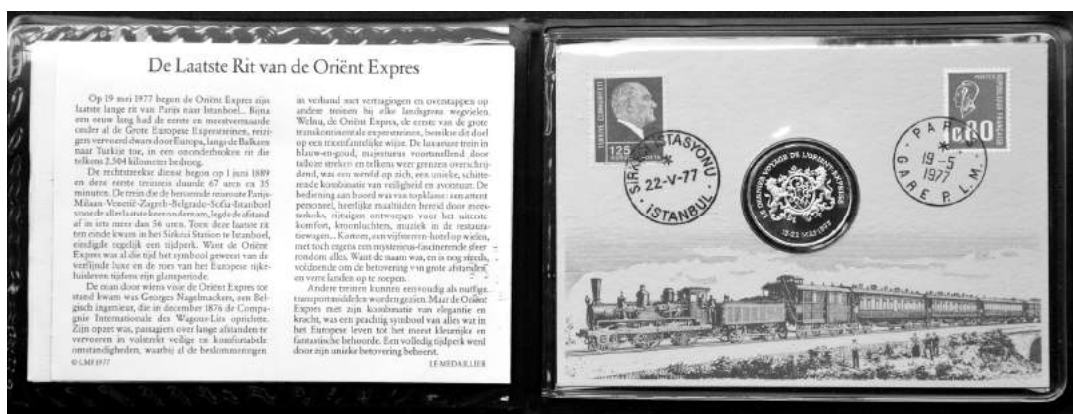
Firmin Desmet

De ouderen onder ons, zullen het zich zeker nog herinneren: de prachtige, donkerblauwe, lange, luxueuze slaaprijtuigen van de spoorweg. Het was de Belg Georges Nagelmackers (1845-1905), ingenieur en bankier, die aan de basis lag van de oprichting van de Maatschappij CIWL. Deze maatschappij werd gesticht in 1876. Vandaag de dag zijn deze rijtuigen bijna allemaal verdwenen door de opkomst van de hogesnelheidstreinen. Bij hun 50-jarig bestaan was er een herdenking met de uitgifte van een eenzijdig plaket hiervan.

Beschrijving van dit eenzijdig plaket:

COMPAGNIE INTERNATIONAL DES WAGONS-LITS ET DE GRANDS EXPRESS EUROPEENES (bovenaan)
 Hun wapenschild met links jaartal 1876 en rechts 1926 (daaronder in het midden)
 Een gedeelte van de wereldbol (daaronder) en met ervoor de afbeelding van het slaapwagrijtuig
 SOUVENIR DE SON CINQUANTENAIRE (onderaan in de afsnede)
 Getekend rechts onderaan verticaal: HENRY DROPSY
 1926, 141 x 73mm en 91 x 47mm, brons.

De bekendste treinen met die rijtuigen waren toen de *Oriënt-Express* en de *Blauwe trein PLM (Paris-Lyon-Méditerranée)*. De firma 'Le Medaillier' heeft ter gelegenheid van de laatste rit van de *Oriënt-Express* in 1977 een kleine zilveren medaille (diameter 31mm) met zijn geschiedenis uitgegeven.

Twee rijtuigen van deze legendarische treinen zullen voorgoed de geschiedenis ingaan en wel om volgende reden: de wapenstilstand van de Eerste Wereldoorlog werd namelijk ondertekend in het rijtuig nr.2419D. Dit alles gebeurde in het bos van Compiègne in het station van Rethondes op 11 november 1918.

Beschrijving :

Vz. FOCH • MARECHAL • DE • FRANCE • (rondom langs rand)

De buste van FOCH naar links met links van hem het jaartal MCMXVIII

Getekend onder de halsafsneede : G.PRUD'HOMME

Kz. • RETHONDES • SIGNATURE • DE • L'ARMISTICE • 8-11 • NOVEMBRE • 1918 •

Zicht op gedeelte van het rijtuig met nr.2419D in het bos, met daaronder tekst

1918, 68mm, brons

Nadien bleef het rijtuig nog in dienst tot in het jaar 1921, het jaar waarop het uit het verkeer genomen werd en tijdelijk tentoongesteld werd in het legermuseum *Les Invalides* te Parijs. Op 11 november 1927 keerde het rijtuig terug naar het bos te Compiègne, alwaar het met een standbeeld van Maréchal Foch en een bombastische sokkel zijn definitieve plaats innam. Op het moment dat dit rijtuig zijn definitieve plaats kreeg, werd er ook een medaille uitgegeven.

De sokkel droeg het opschrift :

ICI LE 11 NOVEMBRE 1918 SUCCOMBA LE CRIMINEL ORGUEIL DE L'EMPIRE ALLEMAND, VAINCU PAR LES PEUPLES LIBRES QU'IL PRETENDAIT ASSERVIR.

En dit herdenkingsmonument werd bekostigd door de rijke Amerikaan Arthur Henry FLEMING.

Beschrijving :

Vz. VILLE DE COMPIÈGNE (bovenaan langs de rand)

In het middenveld het gekroond wapenschild van de stad, tussen twee lauwertakken.

Kz. INSTALLATION / DU WAGON / DU MARÉCHAL FOCH / AU CARREFOUR / DE L'ARMISTICE / 11
NOVEMBRE / 1927 (de tekst in zeven lijnen)

1927, 50mm, brons.

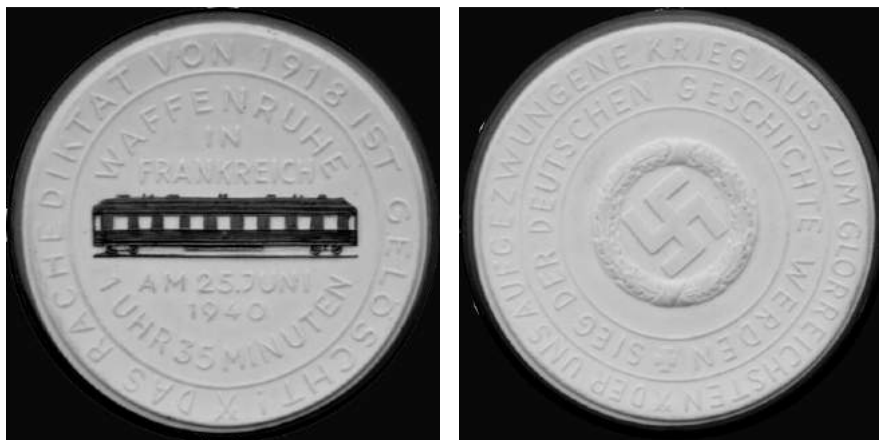
De naam van de graveur is mij onbekend.

Het monument bleef er rustig staan tot in 1940, het jaar waarop de *blitzkrieg* van Hitler Europa op stelten zette. Adolf Hitler, gewezen veteraan van 1914-1918, vond het een pikante gedachte om de Fransen de capitulatie te laten tekenen in hetzelfde rijtuig waar destijds de Duitse delegatie tot overgave was gedwongen. Voor de Fransen was dat een bijzonder vernederende ceremonie.

Foto van een medaille van Karl Götz, diameter 60mm die over deze gebeurtenis getuigd.

Waren aanwezig van de Duitse zijde: feldmarschall Keitel die de tekst voorlas, reichkanzler Hitler en minister Rudolf Hess. Van de Franse zijde waren aanwezig: Léon Noël, luchtmachtgeneraal Bergeret, generaal Huntzinger en viceadmiraal Le Luc.

Bovenstaande porseleinen-medaille geeft een kijk op dit gebeuren.

CAMILLE JOSET, HÉROS DE LA RÉSISTANCE DES DEUX CONFLITS MONDIAUX

Frédéric Thiry

En ce centenaire du premier conflit mondial, voici une médaille honorant le Colonel Camille Joset.

Pour le bien, j'ose

Devise personnelle de Camille Joset

Camille Joset s'appelle en réalité Mathieu François Camille Joset. Il naît en 1879 à Soumagne. Il réussit des études de philosophie thomiste au petit séminaire de Saint-Trond et a moins de succès en sciences naturelles à l'université de Liège. Dès la fin du XIXe, il collabore à bien des titres de la presse belge (*Les Nouvelles de Fléron*, *Le Courrier de Herve*, *Le Canton de Dison*, *Le Catholique belge*, *l'Action catholique*, *La Dépêche...*). En 1902, il est rédacteur en chef de *l'Avenir du Luxembourg* créé en 1894. Il en deviendra le directeur. Il s'installe à Arlon et devient petit à petit une personnalité en vue dans le chef-lieu luxembourgeois.

Dès avant l'invasion de 1914, il travaille pour le renseignement britannique. Il met en place un service d'espionnage. Son réseau comptera 62 agents. Lorsque le conflit éclate, la Bataille des Frontières qui a lieu entre Arlon et Neufchâteau entraîne la débâcle française. Face à la déferlante prussienne, de nombreux soldats français se retrouvent du mauvais

côté des lignes en terre lorraine. Camille Joset met alors en place une filière d'évacuation qui les fait passer par le grand-duché et la Suisse. Très tôt il crée aussi le *Comité arlonais de secours* auquel il consacre toute son énergie, son journal ayant été fermé dès le 12 août 1914. Ces différentes activités lui vaudront d'être arrêté et condamné à mort en mars 1915. Sa peine est commuée en détention grâce à l'intervention de la grande-duchesse de Luxembourg. A la fin des hostilités, revenus couverts d'honneurs, il entame une carrière administrative. En 1919, il est nommé Haut commissaire royal pour les régions dévastées du Luxembourg. Il a pour tâche la reconstruction de la province durement touchée lors des combats d'août 1914, les Allemands ayant brûlés de nombreux villages. Il s'attellera à cette tâche avec succès jusqu'en 1922.

Battus parfois, abattus jamais !

Sous-titre de *La voix des Belges*

A la veille de la seconde guerre, dès 1939, avec son fils Camille-Jean (1912-1992), il met en place au grand-duché un réseau pour le compte du renseignement britannique. Ses activités reprennent ... comme en 14.

Une autre personnalité intervient dans son parcours : Aimé Dandoy. Il s'agit du fondateur le 17 décembre 1940 à Etterbeek du *Mouvement national belge*, l'un des principaux réseaux nationaux de résistance belge. Il sera arrêté par la Gestapo et disparaîtra en 1945 dans le camp de concentration de Bergen Belsen. C'est en tous cas le dernier camp où une trace de son passage est attestée.

En juillet 1941, Aimé Dandoy et Camille Joset fondent le journal clandestin *La voix des belges*. Joset en est le rédacteur en chef. Il est également membre du directoire national du Mouvement national belge dont il devient commandant après l'arrestation d'Aimé Dandoy le 23 octobre 1941. Camille Joset sera lui-même arrêté le 27 avril 1942. Ses trois années de captivité seront éprouvantes. Il y perdra l'usage de ses jambes.

A Etterbeek, Joset et Dandoy se trouvent honorés côte à côte. Une avenue porte le nom de Camille Joset. Cette avenue aboutit au square Aimé Dandoy. Une plaque commémorative en l'honneur de Camille Joset est apposée sur la façade de l'immeuble qui fait le coin entre l'avenue et le square. Son texte et son portrait sont identiques à ceux de l'avvers de la médaille décrite ci-après. La plaque de rue confirme son rôle en tant que résistant. Camille Joset est décédé dans cette commune en 1958.

On voit ci-dessous Camille Joset (assis) lors de l'inauguration du home qui porte son nom à Bersillies-l'Abbaye, en Hainaut, le 22 août 1948. Sur la photo, il est entouré de l'Etat-Major du Mouvement national belge. Le home était installé dans une propriété acquise par lui afin de venir en aide aux orphelins et aux familles des résistants rescapés des bagnes nazis. Plus tard le home est devenu une colonie de vacances et a cessé ses activités dans les années 1980.

Description de la médaille

Avers >

Portrait de profil de Camille Joset à gauche.

Légende circulaire : COLONEL CAMILLE JOSET MCMLIV

L'année 1954 correspond au 75ème anniversaire de la naissance de Camille Joset.

A la base du cou se trouve la signature du graveur et sculpteur bruxellois Dolf Ledel.

Revers >

Légende en quatre lignes occupant la moitié supérieure de la médaille : 1914 / - / 1918 / 1939-1945

La moitié inférieure est prévue pour recevoir une dédicace. Une médaille au nom de L. Vandepoel vient de passer en vente sur Delcampe. L'annonce décrit Laurent Vandepoel comme étant résistant des deux guerres mondiales.

Tranche >

Lisse avec un poisson FONSON à 18 heures. Jules Fonson (1861-1938) est le fondateur. Il est par ailleurs également médaillé.

Diamètre > 70 mm. Poids > 180 g. Métal > bronze. Avers en très haut relief.

> Détail de la signature du graveur

Dolf Ledel (1893-1976) a lui aussi été résistant lors du second conflit mondial. Il a également accueilli et aidé des collègues persécutés par l'envahisseur avant d'être contraint de prendre le maquis. C'est très tôt qu'il a commencé son parcours d'artiste puisqu'on le voit déjà exposer en 1910 lors de l'exposition universelle de Bruxelles. On l'a revu par la suite lors d'autres événements d'importance internationale : les expositions de Bruxelles en 1935, de Paris en 1937, New-York en 1939 et de nouveau Bruxelles en 1958. Une rétrospective lui a rendu hommage en 1994 en la salle ogivale de la Grand'Place de Bruxelles en mettant en avant son talent de portraitiste. Une autre consécration a été l'exposition intitulée *James Ensor rencontre Dolf Ledel* à la Maison Ensor à Ostende en 2007. Un catalogue publié pour l'occasion présente 85 de ses médailles, plaquettes, breloques.

Camille Joset ne pouvait rêver meilleurs pédigrée pour l'artiste appelé à réaliser la médaille qui le met à l'honneur.

Sources :

- [http://fr.wikipedia.org/wiki/Camille_Joset_\(1879-1958\)](http://fr.wikipedia.org/wiki/Camille_Joset_(1879-1958))
- http://fr.wikipedia.org/wiki/Aimé_Dandoy
- www.lavenir.net/article/detail.aspx?articleid=DMF20120519_00160470
- www.lavenir.net/article/detail.aspx?articleid=DMF20120519_00160749
- http://fr.wikipedia.org/wiki/La_Voix_des_Belges
- <http://fr.academic.ru/dic.nsf/frwiki/1910929>
- Monnaie info n° 45, octobre 2007, Monnaie royale de Belgique
- http://www.bel-memorial.org/cities/hainaut/bersillies-l-abbaye/stele_home_Camille_JOSET.htm
- Traces et mémoires, guide illustré, 1914-2014 – 100 ans d'histoire en Luxembourg belge, Fédération touristique du Luxembourg belge, 2014
- Luc Vandamme, *Dolf Ledel, filantroop & vrijmetselaar*, Herent, n° 56, p. 90/91

<p>Luc Vandamme, <i>Dolf Ledel, filantroop & vrijmetselaar</i>, Hasselt, 2007 (nog een tiental exemplaren beschikbaar) Luc Vandamme – Zevenboomkensstraat 17 – 3570 Alken GSM 0478265202 – luc.vandamme@pandora.be Alle bestellingen dienen vooraf betaald te worden door storting op rekening BE30 7512 0356 1311 en worden verhoogd met de verzendings- & verpakingskosten (België: 2,5€ / Europa: 5€ / Wereld: 9€ - per boek).</p>	25€
---	-----

LA GUERRE DE SUCCESSION D'AUTRICHE DANS NOS REGIONS VUE PAR LES MEDAILLES ET LES JETONS :

Didier Jacquemin

1) Les médailles françaises de Louis XV

Rappel historique :

Le 20 octobre 1740 meurt l'empereur romain germanique de la maison de Habsbourg, Charles VI. Conformément à la Pragmatique Sanction de 1713 ratifiée par l'ensemble des états Européens, sa fille aînée, Marie-Thérèse d'Autriche, lui succède dans ses états patrimoniaux. Une femme ne pouvant régner sur l'Empire, Marie-Thérèse pense pouvoir faire élire son mari François de Lorraine à la tête de l'Empire. Âgée de seulement 23 ans, et en tant que femme, elle est considérée comme un souverain politiquement faible. En effet, d'autres princes — qui lui sont apparentés — aspirent à la remplacer sur le trône autrichien ou du moins à s'emparer des possessions patrimoniales de la jeune princesse, tel Charles-Albert, électeur de Bavière ou Frédéric-Auguste II, Electeur de Saxe et Roi de Pologne.

Cependant, c'est un souverain monté tout récemment sur le trône, que Marie-Thérèse considère comme son allié le plus fidèle et dont personne ne soupçonne encore l'ambition et la duplicité qui met le feu aux poudres : Frédéric II de Prusse, sans déclaration de guerre préalable, fait envahir la riche région minière de Silésie dès décembre 1740. Tout nouveau roi de Prusse (son père le « Roi-Sergent » est mort le 31 mai 1740), il a demandé - en vain - la Silésie pour prix de son vote à l' élection impériale : La Silésie, peuplée d'un million d'habitants, est alors une cible tentante. Marie-Thérèse compte alors sur George II de Grande-Bretagne pour intervenir, sans succès : Walpole refuse d'entraîner son pays dans le conflit. Très vite, le 16 décembre, Frédéric II remporte ses premières victoires avec une armée, petite mais très bien entraînée et équipée qui permet à l'infanterie de tirer cinq coups quand ses adversaires en tirent trois. Il capture les forteresses de Glogów, Brzeg et Neisse et hiverne sur place, ayant capturé la Silésie, ce qui lui permet de doubler sa population et d'agrandir son potentiel industriel.

La France avait accepté en 1738 à mi-mot la Pragmatique Sanction, pour autant qu'elle ne lésât pas les intérêts des tiers. En l'espèce, elle lésait ceux de Charles-Albert, du moins le prince Bavaois le prétendait il. Dans l'opinion, après la mort de Charles VI, un fort courant se dessine pour affaiblir l'ennemi traditionnel, les Habsbourg. Le comte de Belle-Isle, petit-fils du surintendant Fouquet et gouverneur des Trois-Evêchés, région frontalière, se fait le champion de ce courant, contre celui plus pacifiste du cardinal de Fleury.

Louis XV cède finalement au parti belliciste : la France soutiendra les prétentions de l'Électeur de Bavière, ne laissant à Marie-Thérèse que son domaine héréditaire. Le 11 décembre 1740, il envoie Belle-Isle, à qui il vient de remettre son bâton de maréchal, assister comme son ambassadeur à l'élection du Bavaurois à Francfort.

Le 5 juin 1741, Frédéric II signe un traité d'alliance avec le maréchal de Belle-Isle. Par ce traité, la France s'engage à soutenir militairement l'électeur de Bavière, et à reconnaître les conquêtes prussiennes en Silésie. En contrepartie, Frédéric ne consent que des promesses.

A Dettingen, en 1743 le roi d'Angleterre se laissa prendre dans une nasse par les Français, mais l'armée anglaise réussit à s'enfuir durant la nuit en abandonnant ses blessés et une partie de son artillerie sur le champ de bataille, sachant que la bataille allait reprendre le lendemain. Ce fut la dernière fois qu'un roi britannique commanda sur un champ de bataille contre les Français. Toutefois, le roi Georges II réussit à présenter au peuple anglais l'échec face aux français comme une grande victoire personnelle.

Le 15 mars 1744, Louis XV déclare officiellement la guerre à l'Angleterre et à l'Autriche.

Les français étaient commandés par le maréchal de Saxe et les « alliés » (autrichiens, anglais, hollandais et hanovriens principalement) par Charles de Lorraine, beau-frère de Marie-Thérèse.

La campagne s'est déroulée, comme souvent, sur notre territoire, entre 1744 et 1747, ce sont les médailles de ces événements que je me propose de présenter.

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1744, Marteau. Invasion de la Flandre par l'armée française. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : SPES EXERCITIIUM/ PROFECTIO AUGUSTI IN BELGIUM Le roi à cheval à droite, couronné par la Victoire, précédé par Hercule tenant l'oriflamme. Ref.: Divo, Louis XV, 112. Dim: 41 mm.

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1744, Marteau. Prise de Menin par l'armée française. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : VIRTUS ET PRESENTIA REGIS La ville de Menin allongée aux pieds du roi. Ref.: Divo, Louis XV, 113; Fleurimont, 60. Dim: 41 mm.

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1744, Marteau. Prise d'Ypres par l'armée française. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : IPRAE INTRA DIES XII SUBACTAE La ville d'Ypres déposant son écu aux pieds du roi, accompagnée par la Victoire. Ref.: Divo, Louis XV, 114; Fleurimont, 61. Dim: 42 mm

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1744, Marteau. Prise de Furnes par l'armée française. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : FURNA CAPTA La ville de Furnes enchaînée au pied d'un trophée d'armes. Ref.: Divo, Louis XV, 115; Fleurimont, 62. Dim: 41 mm.

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1745, Marteau. Victoire de l'armée française à la bataille de Fontenoy. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : DECUS IMPERII GALLICI Le roi dans un char triomphal à droite, couronné par la Victoire. Ref.: Divo, Louis XV, 129; Fleurimont, 67. Dim: 42 mm

La bataille de Fontenoy (près de Tournai) est probablement l'événement le plus connu de cette campagne, c'est suite aux écrits de Voltaire (*le poème de Fontenoy*) et à la présence personnelle de Louis XV sur le champ de bataille, mais surtout aux paroles qui y auraient été prononcées : « *Messieurs les anglais, tirez les premiers.* ».

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1745, Marteau et Roettiers. Victoires françaises en Flandre. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : VICTORIS CELERITATIS ET CONSTANTIA La Victoire assise à droite sur les écus d'Audenaerde, Ostende et Nieuport, inscrivant sur un bouclier: DE/ ANGLIS/ AUSTRI/ACIS/ ETête. Ref.: Divo, Louis XV, 131; Fleurimont, 69. Dim: 42 mm.

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1746, Marteau. Prise de Bruxelles par le maréchal Maurice de Saxe le 21 février 1746. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : MARS HYEMIS IMMÉMOR Mars pénétrant dans la ville par une brèche dans les remparts, tenant l'oriflamme et foulant aux pieds l'écu de Bruxelles. Ref.: Divo, Louis XV, 132; Fleurimont, 70. Dim: 42 mm.

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1746, Marteau. Invasion des Pays-Bas autrichiens par l'armée française. Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : INDEFESSA GALLORUM VIRTUS Trois soldats marchant à droite, portant des enseignes auxquelles sont accrochés des boucliers au nom des villes conquises: Charleroi, Namur, Mons, Saint-Ghislain, Bruxelles et Anvers. Ref.: Divo, Louis XV, 133; Fleurimont, 71. 42 mm.

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1746, Marteau et Roettiers. Victoire française à la bataille de Raucoux (Rocourt). Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : EXPEDITIONIS BELGICAE COMPLEMENTUM La Meuse allongée devant un trophée d'armes couronné par la Victoire. Ref.: Divo, Louis XV, 134; Fleurimont, 72. . Dim: 41 mm.

Cette médaille, déjà commentée dans le bulletin du Cercle Numismatique Liégeois, il y a plus de 6 ans concerne un événement liégeois (la bataille a eu lieu le 11 octobre 1746 sur un front s'étendant entre ANS et LIERS et fit plus de 5.000 morts parmi les belligérants (français d'un côté ; autrichiens, anglais, hollandais, hessois et hanovriens de l'autre)

PAYS-BAS MERIDIONAUX, AE médaille, 1747, Marteau. Victoire du maréchal de Saxe à la bataille de Lauffeld (Laefeldt) . Droit : Tête de Louis XV à droite, ceinte d'un bandeau. Revers : FIDA PRINCIPIS COMES La Victoire debout à droite sur les écus et les bannières d'Angleterre, de Hanovre et des Provinces-Unies, tenant une flèche et une couronne. Ref.: Divo, Louis XV, 140; Fleurimont, 75. 32,64g. Dim: 42 mm .

Cette bataille c'est déroulée à Vlijtingen (sur la commune de Bilzen) non loin de Maastricht mais en Campine, non loin de la « Commanderie des Vieux Joncs » à Aldenbizen, haut lieu des chevaliers teutoniques dont Charles de Lorraine était commandeur, c'était le QG de l'armée « alliée ».

Remarques : manquent à cette série, au moins deux médailles, une de 1746 concernant le siège de Namur et une de 1747 concernant la prise de Bergen-Op-Zoon, dernier fait marquant de cette campagne qui a vu pendant 4 ans plus de 300.000 soldats parcourir notre territoire.

Remarques :

- Un seul portrait de Louis XV est reproduit ci-avant, les profils sont quasi identiques sur chaque médaille.
- Il s'agit d'une série de médailles « uniforme » (diamètre de 41 ou 42 mm) faisant suite aux séries consacrées à Louis XIV que je présentais dans un article paru dans un précédent bulletin.

En guise de conclusion :

La guerre s'est clôturée en 1748 par le **traité d'Aix-la-Chapelle**, qui fut signé à l'issue d'un congrès qui y fut organisé pour clôturer la guerre de Succession d'Autriche, et dont les négociations durèrent du 24 avril au 18 octobre 1748.

La France et la Grande-Bretagne furent les principales puissances qui influencèrent sur les négociations du traité, les autres puissances impliquées suivant leurs décisions.

Les termes du traité sont :

- la restitution générale des conquêtes, incluant la forteresse de Louisbourg à la France, Madras à la Grande-Bretagne et les places fortes de la Barrière aux Pays-Bas ;
- à l'Autriche les possessions de Marie-Thérèse sauf celles de Parme, Plaisance et Guastalla où s'était éteint la dynastie des Gonzagues, qui étaient inféodés à l'empire sous la tutelle de la France et l'Espagne;

- la restauration du duc de Modène et la république de Gênes dans leur situation précédente ;
- la reconduction en faveur de la Grande-Bretagne du contrat d'asiento (le droit d'envoyer un vaisseau chaque année dans les colonies espagnoles) ;
- la reconnaissance de la possession du duché de Silésie et le comté de Glatz par le royaume de Prusse.

En réalité quasi chaque nation, hormis la Prusse qui obtenait la Silésie, est restée sur ses possessions antérieures tout en reconnaissant Marie-Thérèse comme impératrice d'Autriche et souveraine des Pays-Bas méridionaux. Ce qui fit dire en France que ce conflit était inutile, une expression populaire bien connue en est issue : « **FAIRE LA GUERRE POUR LE ROI DE PRUSSE** ». (*faire une guerre ou par extension commettre un acte inutile*).

Remerciements : Les photos, ainsi que certains commentaires, sont ici publiés avec l'autorisation de la maison ELSEN, propriétaire des clichés (vente publique N° 104). Les médailles ayant été en partie acquises par l'auteur.

	<p>WILLEM VAN ALSENOY Oudaan 6, 2000 ANTWERPEN Tel. & Fax 03 / 232.14.29 GSM 0495 / 51.10.16 E-mail : willem@vanalsenoy.com Website : http://www.vanalsenoy.com AAN- EN VERKOOP VAN MUNTEN REGELMATIG OPENBARE VEILINGEN GROTE KEUZE IN BOEKEN EN BENODIGDHEDEN</p>
--	---

	<p>Fernand Vanderplancke Sculptor & Medallist Studio: Emiel Verhaerenlaan 11 8670 Oostduinkerke Tel. & Fax. 058/234179 Email: Fernand.vanderplancke@skynet.be Website: www.vanderplancke.com</p>
--	---

	<p>EXCLUSIEVE GRAVEERWERKEN Munten – Penningen – Heraldiek – Postzegels Wijzerplaten van moderne uurwerken tot oude horloges Uitgifte van thematische uurwerken Gepersonaliseerde relatiegeschenken www.medailles-paulhuybrechts.be Swertmolenstraat 3, 3020 Herent – Tel. 016 23 22 95 E-mail: medailles@telenet.be</p>
--	--

Nederland 10 gulden

DE 11 NOVEMBER HERDENKINGEN

Luc Vandamme

Medaille n° 73 van Jovenel¹

Traditioneel worden op 11 november de gesneuvelden van tijdens de oorlogen en andere conflicten herdacht aan de Congresskolom op het Congresplein te Brussel. En vanaf 1998 van alle Belgen gestorven voor de vrede. Dit nationaal monument, van de hand van architect Joseph Poelaert, had nochtans eerst een heel andere betekenis!

Het werd gebouwd tussen 1850 en 1859 en diende als eerbetoon aan het Nationaal Congres dat tussen november 1830 en februari 1831 het jonge België had bestuurd. Maar ook instond voor het opstellen van de Grondwet en het kiezen van het staatshoofd.

*Inhuldiging van de Congresskolom ter ere van het Nationaal Congres
Een medaille van Laurent-Joseph Hart (Antwerpen, 6/11/1810-Brussel, 12/01/1860)*

Opdrachtgever was Charles Rogier, de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken. Deze wou een monumentale zuil (47 meter hoog) aldus verwijzend naar het antieke Rome. Op 25 september 1850 legde Leopold I de eerste steen nadat hij op 24 september 1849 het besluit getekend had tot de oprichting van het monument. De officiële start ging gepaard met heel wat feestelijkheden o.a. een toespraak van de Koning, van de voorzitter van de Kamer (Verhaegen) en van de voorzitter van de Senaat (Dumon-Mortier).

¹ Luc Vandamme, *Jovenel, vader en zoon*, Herent, 2011, n° 73, p. 144/145 (nog enkele exemplaren beschikbaar)

*Pierre Théodore Verhaegen, voorzitter van de Kamer
Een medaille van Leopold Wiener*

In het voetstuk werd een doos geplaatst met de munten uit 1850 en de herdenkingsmedailles van A.H. Veyrat. Het voetstuk werd dan plechtig afgesloten met een bronzen plaat. 's Avonds vond er een banketplaats voor de hoogwaardigheidsbekleders in het Paleis der Natie. De veteranen van de Omwenteling dienden zich tevreden te stellen met het feest in het Stadhuis.

Adrien Hippolyte Veyrat, graveur van de eerste medailles van het onafhankelijk België

De werken waren, na enorm veel problemen, pas klaar op 26 juni 1859. Dat was met maar liefst drie jaar vertraging. Zo'n gevaarte bouwen, het was op dat moment het vijfde hoogste monument van het vasteland, stuitte op heel wat bouwkundige, politieke en financiële problemen². De bouw ervan werd gefinancierd door een inschrijving van de gemeenten ten bedrage van 176.000 frank en een bijdrage van het parlement van 718.000 frank. Later zouden daar nog extra financiële middelen moeten bijkomen! De grond en de fundering werd door de stad Brussel geschonken.

Architect Poelaert betrouwde echter de fundering die de stad had gebouwd niet en liet er een nieuw aanleggen van 13 meter diep. De sokkel bestond uit graniet van Soignies. Voor de uitvoering van de zuil koos men voor helwitte zandsteen uit Herzogenrath (Duitsland), een broze steen die niet weerstond aan de tand des tijds. Dat zou hen later nog zuur opbreken want in 1870 diende men reeds grote herstelwerken uit te voeren. De allerlaatste restauratie dateert trouwens van 2002. Langs de vier zijden van de kolom werden

² Patrick Derom, *De beelden van Brussel*, Brussel, 2000, p. 42/49.

marmereen platen gezet met daarop de namen van de deelnemers van het Nationaal Congres (3 platen) en de verkorte versie van de Grondwet (vierde plaat)³.

Bovenop de Congresskolom staat het beeld van Leopold I. Hij verzette zich fel tegen het gebruik van zijn beeltenis voor het kroonstuk van de kolom. Beeld dat trouwens ontworpen is door Guillaume Geefs⁴ en 4,7 meter hoog is.

Aan de basis van de kolom werden een aantal beelden gezet, de *Vrijheden* voorstellend. Ook dat kwam er niet zonder problemen en getouwtrek onder de kunstenaars. Uiteindelijk werden er beelden geplaatst van de hand van Fraikin, Geefs en Simonis.

En het is pas in 1922 dat het monument van het graf van de Onbekende Soldaat werd ingehuldigd dat vlak voor de Congresskolom ligt. Twee jaar later werd de waakvlam geplaatst.

*Inhuldiging van het Graf van de Onbekende Soldaat in 1922
Een medaille van Armand Bonnetain.*

Carla Klein

beeldhouwster – medailleur

Mesdagstraat 49 hs
1073 HK Amsterdam, Nederland

Tel: 020-6767026
carlaklein@upcmail.nl
www.bronzen-beelden-carlaklein.nl

³ Gemaakt door Louis Mélot, Gustave Hardenberg (ornamentalist), Jean-François Van Exel (beeldhouwer) en Jean-Frédéric Franck (steenkapper).

⁴ Guillaume Geefs (Borgerhout 1805 – Schaarbeek 1883), beeldhouwer van de Koning en later ook directeur van de Academie voor Schone Kunsten van Brussel.

GEZOCHT

Stempel Koninklijke Munt Brussel

Vz. ALGEMEENE NEDERLANDSCHE MAATSCHAPPIJ (bloem) BRUSSEL (bloem)
In een krans van korenaren, tussen twee bijen een op eikenbladeren geplaatste Mercuriusstaf.

Kz. ???????

1822, 18 mm, brons.

De penning zelf werd niet teruggevonden.

Onderwerp

Deze bank werd gesticht op 13 december 1822 te Brussel. Zij moest een einde stellen aan de wan toestanden op het vlak van de kredieten. Het kapitaal werd gesteld op 30 miljoen of 60.000 aandelen van 500 gulden. Hoewel de verkoop van de aandelen slechts langzaam verliep en de koning zelf de meerderheid van de aandelen kocht, mag deze bank beschouwd worden als de kers op de taart van het werk van de koning. Deze grote bank zorgde, dank zij de bemoeienissen van de koning, voor de financiering van de onmisbare groei van de economie. Later werd dit de Generale Maatschappij van België (Société Générale de Belgique)

Bibliografie

Alph. De Witte, *Catalogue des Poinçons et Matrices du Musée de l'Hôtel des Monnaies de Bruxelles*, Bruxelles, 1912, n° 35/37, p. 191 (jeton de la Société Générale à Bruxelles).

Jan Lippens, *Catalogus van de patrijzen & matrijzen van het Museum van het Munthof, Boekdeel II, Niet-monetaire slaggereedschap (tot 1880)*, n° 1125/1133.

Beide heren vermelden wel het bestaan van een matrijs, maar ikzelf heb nog nooit de penning zelf gezien. Wie kan mij bevestigen dat deze penning wel degelijk bestaat of heeft hem in zijn collectie?

Graag een antwoord sturen naar:

Luc Vandamme – Zevenboomkensstraat 17 – 3570 Alken – Tel. 0478265202 – luc_vandamme@outlook.com

Paul Scheltens (pscheltens@mail.be) vraagt zich af wie de kunstenaar is van deze "Sedes Sapientiae" medaille. Het zou kunnen aangeduid zijn met H.D. of H.B.

UNE RARE MÉDAILLE LIÉGEOISE CONCERNANT LE BOMBARDEMENT DE 1691

Didier Jacquemin

Médaille, s.d. (1691), Liège bombardée par l'armée française et délivrée par Guillaume III d'Orange.

Argent : 53 mm (photo agrandie 1,5), 45,29 g.

Droit : NON IRRITA FULMINA CURAT Le perron liégeois au bord la Meuse. A l'arrière-plan, vue de la ville sous une pluie de bombes incendiaires. A l'ex.: LEOD A GU III AB/ INCENDIAR LIB.

Revers : HIA ARMIS TRIA REGNA PARAT Le roi d'Angleterre debout de face, vêtu à l'antique, tenant son épée et un étendard posé sur le globe terrestre. A ses pieds, les armes de ses trois royaumes (Ecosse, Angleterre, Irlande). A droite, deux harpies prenant la fuite. A l'ex.: GUILELMUS III/ LIBERATOR FLORENS.

Ref.: van Loon, IV, 67; Med. III. II, 26, 197; Dengis, Md.06-01.

Historique :

En 1689, Liège se joignit à la coalition de la Ligue d'Augsbourg, dirigée contre Louis XIV et menée par Guillaume III d'Orange, roi d'Angleterre, l'empereur Léopold Ier et le roi d'Espagne Charles II, sortant ainsi de la neutralité qu'elle avait jusqu'alors observée envers la France. Pour punir la ville, le maréchal de Boufflers la fit bombarder à boulets rouges du 3 au 7 juin 1691, provoquant un grand incendie qui détruisit une grande partie de la cité. La garnison de la ville commandée par Claude T'Serclaes, comte de Tilly, résista courageusement en attendant l'arrivée des secours envoyés par le roi d'Angleterre qui obligèrent l'armée française à se retirer.

Voici la version française de l'événement :

Extrait de : Histoire de Louvois et de son administration politique et militaire, Camille Félix Michel Rousset, 1863

«Maréchal de Boufflers »

« Liège n'appartenait pas au roi d'Espagne; mais Liège était sortie de la neutralité qu'elle avait promise au roi de France, pour venir en aide au roi d'Espagne. Le châtement fut terrible. Du 2 au 7 juin, les bombes et les boulets rouges, lancés jour et nuit, sans interruption, propagèrent dans tous les quartiers de la ville des incendies qui dévorèrent plus de trois mille maisons. Les Liégeois eurent la constance de ne point céder, attendant des sauveurs ou des vengeurs ; mais lorsque les troupes amies furent arrivées, trop tard pour arrêter le bombardement, au lieu de s'élançer à la poursuite de M. de Boufflers qui se retirait avec lenteur, elles aimèrent mieux reprendre pour leur compte l'œuvre inachevée des Français, et se jetant sur les ruines fumantes de Liège, elles ajoutèrent à la désolation du feu la désolation du pillage.

Louvois n'épargna pas les compliments au marquis de Boufflers : « Sa Majesté, lui écrivit-il, me commande de vous témoigner la satisfaction qu'elle a de la manière dont vous avez exécuté ses ordres dans cette expédition qui ne pouvoit succéder plus heureusement ni plus glorieusement pour ses armes, puisque, à la vue de huit ou dix mille hommes, vous avez chatié la ville de Liège, sans que personne ait osé s'y opposer, et que les secours que les ennemis ont fait arriver à tous moments dans la ville de Liège, n'ont servi qu'à augmenter la ruine. »

C'est ce bombardement qui renversa l'hôtel de ville surnommé : la Violette et détruisit presque toutes les maisons situées entre le marché et la Meuse

Liège : LA VIOLETTE en 1497

Remarque : La médaille reproduite ci-dessus provient de la collection Symkens et a été vendue par la maison Elsen en juin 2011. (Vente 109 du 18 juin 2011, lot 1792 adjugé 4.800 euros hors frais)

46ste INTERNATIONALE NUMISMATISCHE BEURS

11 NOVEMBER 2014

"Evenementenhal Houtenveld" Sporthalstraat 12 – 3300 TIENEN

(van 7.30 tot 16 uur)

RESERVATIES: VOLZET!

Tot onze spijt moeten wij u melden dat al onze tafels reeds volzet zijn.

Wenst je u toch nog op de reservelijst te plaatsen, stuur ons dan een e-mail.

E-mail: numismatica.tienen@gmail.com

UIT DE COLLECTIE VAN ONS LID ROB KNOL
THEMA : KINDERKOPJES - Deel 3

Schaal 2:1

Vz. –

Binnen een parelrand het hoofd van een meisje met een knot opzij naar links.

Getekend rechts van haar door: EYERMANN

Kz. LEIPZIGER MARGARETEN VOLKSFEST 18 • MAI (rondom langs de rand)

19 12 langs weerszijden van een margriet.

32,5 mm, wit metaal

Vz. –

Het hoofd van een jongetje kijkend naar links.

Kz. PIETER

Verwerking van de voornaam en de eerste letter van de familienaam.

50 mm, gegoten brons.

Vz. –

Een spelend klein meisje.

Kz. REMKE (bovenaan)

Een popje tussen vissen.

47,5 mm, gegoten brons.

Medaille ontworpen door Eric Claus, de vader van Remke.

Schaal 2:1

Vz. –

Drie gezichtjes van kinderen.

Getekend langs de rand door: MONIER

Kz. Broche

31,5 mm, brons.

Schaal ½

Vz. –

Hoofdje van een kind naar links. Mobach.

Kz. Blanco

87 mm, gebakken klei.

Vz. HELMVT 1919 •

Hoofdje van een jongen naar links.

Getekend onderaan door: PATZÓ

Kz. Blanco

50 mm, brons.

Vz. LE PROFESSEUR LEON D'ASTROS (bovenaan langs de rand)

Zijn buste naar links.

Getekend links langs de rand: DELANGLADE

Kz. CLINIQUE MEDICALE (bovenaan langs de rand)

INFANTILE (eronder)

1897 / 1926 (links en rechts van het kind)

De buste van een kindje dat bloemen vasthoudt.

50 mm, brons.

Vz. –

Hoofd van een meisje naar links.

Kz. *ARIANE* 1984 (gegraveerd)

54 mm, gegoten brons.

Ontwerp: Onkenhout

Vz. 1904

Een jonge vrouw naar links.
Getekend door Wilhem Laparra

Kz. Blanco

32 mm, verzilverd brons.

Vz. S.A.R. (bovenaan links) / PRINCESSE (rechts) / JOSEPHINE CHARLOTTE / JE SUIS JEUNE, IL EST VRAI, MAIS AUX AMES BIEN NÉES, / LA VALEUR N'ATTEND PAS LE NOMBRE DES ANNEES (LE CID)

Het hoofdje van prinses josephine Charlotte naar rechts.

Getekend door: Alf.Mauquoy

Kz. 1930 / PRINSES ASTRID / PRINCE LEOPOLD / PRINCE CHARLES / PRINCESSE / JOSEPHINE CHARLOTTE / SOCIETE JOHN COCKERILL / COURAGE TO THE LAST.

Vier boten op de zee met erboven de godin van de overwinning Nike.

Getekend door: AM

1930, Mauquoy, 70 × 70 mm met afgeronde hoeken, brons.

Vz. PREVOYANCE (links langs de rand) / EPARGNE (rechts op de kast)

Een kind steekt een munt in haar spaarpot.

Getekend onderaan in de afsnede: AHERBEMONT

Kz. –

Een vrouw met een viool onder haar mantel belt aan bij een vrouw die thuis gezellig zit te breien.

Getekend onder de vloer door: ALBERT HERBEMONT

59mm, brons.

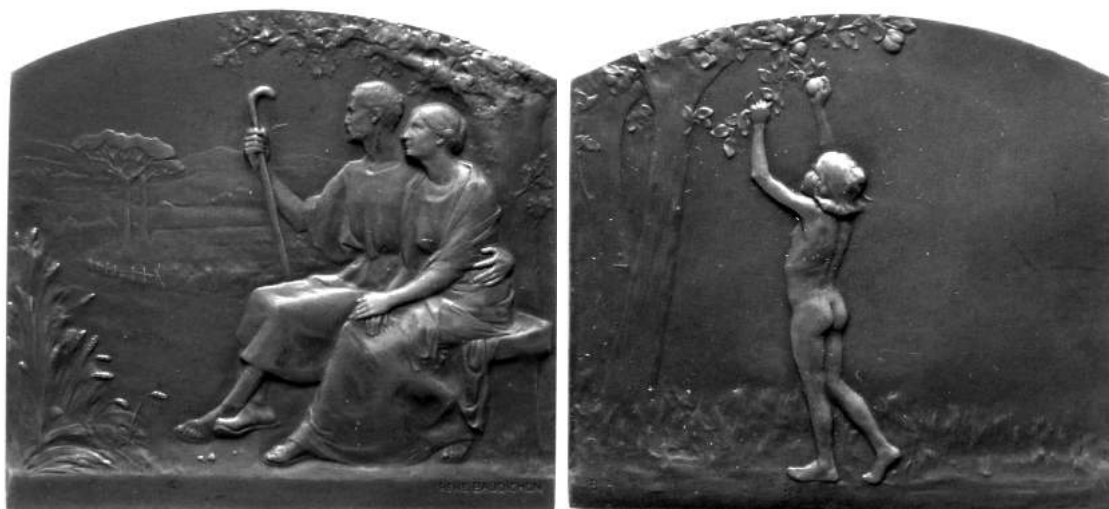

Vz. HUMBLE OFFERANDE

Een nederig meisje met een bloementuil.

Kz. LA C.S.F.M.F / À / MME EUGÉNIE FINET / 28 – 11 -1954

60 × 33 mm, verguld brons.

Vz. –

Een man en een vrouw zittend onder een boom en kijkend naar het landschap.

Getekend vooraan rechts in de afsnede door: RENE BAUDICHON

Kz. –

Een naakt kind plukt een appel van de boom.

Getekend door: RB

72,5 × 66,5 mm, brons, boogplaket.

Vz. –

Een kindje drinkt aan de moederborst.

Kz. ANDIE / HUGUENIN / DUMITTAN / 1940

61,5 mm, gebakken klei.

Vz. EXPOSITION INTERNATIONALE / MILAN / 1906 / SECTION FRANCAISE /
TRANSPORT / ART / DECORATIF / (bovenaan rechts)

COMITÉ FRANCAIS EXPOSITIONS A L'ETRANGER (onderaan)

Een zittend naakt kind beschildert een vaas.

Kz. –

Een vrouw met een mand op de rug en met op de achtergrond een voertuig dat uit
een tunnel komt.

Getekend onderaan rechts door: OVIDE YENCESE

71 × 52 mm, brons.

Vz. –

Een kindje dat bloemen in haar schort houdt en een roos op de grond.

Getekend rechts langs de rand door: OVIDE YENCESSE

Kz. KENNEMERGAARDE / 7 JULI 1928

Onderaan een roos.

54 × 33 mm, verguld brons.

Vz. –

Een naakt rechtopstaand meisje.

Getekend rechts onderaan door: BOUCHARDON

Kz. Blanco

66 × 26 mm, brons.

Vz. MÖGE / DEIN / AUGEN / GEDEIMEN / UM / REIN / AUS (links) / EWIGEN / HÖHN / IN /
DICH / ZU / TRINKEN / DAS / LICHT (rechts)

Een naakt zittend meisje kijkend naar de zon.

Getekend: MH voor Moshage - Duitsland

Kz. Blanco

96 mm, gegoten brons.

Schaal 2/1

Vz. –

Een man, een vrouw en een kind steken hun armen smekend omhoog.

Getekend met een logo: de letter A in een cirkel.

Kz. DUBBELTJE BELGE (bovenaan lang de rand)

AU PROFIT DE / TEN BATE VAN HET / COMITE NATIONAL / DE SECOURS / ET
D'ALIMENTATION

32 mm, brons, hangertje.

Schaal ½

Vz. ENGLEINHALTENWACHT (onderaan)

Twee engeltjes wiegen een kindje in een bed.

Getekend onderaan door: MH

Kz. Ophangstelsel

103,5 mm, gegoten brons.

Vz. IN 'T VERLEDEN (links) / LIGT HET HEDEN (rechts)

Een klein kind.

Kz. IN 'T NU (bovenaan) / WAT WORDEN ZAL (onderaan)

De ratelaars boven het bedje.

51 mm, gegoten brons, ontwerp: Jet Schep, uitgave VPK 1981.

Vz. UN GRAND MERCI (bovenaan) / du « SOIR » (onderaan)

Een zittend naakt kindje met een roos.

Getekend rechts langs de rand door: G.DEVREESE

Kz. Œuvre / de la / Saint Nicolas / 1932 / Jean Daniel

65 × 50 mm, brons.

Vz. 1904

Een jonge vrouw naar links.

Getekend door Wilhem Laparra

Kz. Blanco

32 mm, verzilverd brons.

Schaal 2:1

Vz. –

Een zittend naakt jongetje slaat een medaille met achter hem het logo van Fibru.
Getekend door J. WITTERWULGHE

Kz. 1995 / A THING OF / BEAUTY IS A / JOY FOR EVER / HAPPY / NEW YEAR / FIBRU
(FISCH) / BRUSSELS

37 mm, brons.

Vz. –

Een naakte zittende vrouw met een stand naakt kindje.
Getekend door: BOUROT

Kz. XXE SALON DE L'ENFANCE 1967

De tekst rond het logo.

59 mm, brons.

Vz. –

Een kinderhoofdje naar links.
Getekend door: TURIN

Kz. MILDOC / (logo) / 1000

38,5 mm, achthoekig, brons.

Vz. –

Drie moeders met hun kind.

Getekend door: GRUN

Kz. CONCOURS DE BÉBÉS / PRÉ S^T GERVAIS / 1936 (in het kader)

Mme BESSEN / MEMBRE DU COMITÉ (onderaan gegraveerd)

Een engeltje schrijft GLORIA.

50 mm, verzilverd brons.

Vz. NAPOLEON FRANÇOIS JOSEPH (links) / CHARLES ROI DE ROME (rechts)

XX MARS MDCCCXI (in de afsnede)

Het hoofd van een jongen naar links.

Getekend door: ANDRIEU F

Kz. NAISSANCE DU (links) / ROI DE ROME (rechts)

MDCCCXI (in de afsnede)

Een antiek geklede vrouw met een kind op haar arm.

Getekend links langs de rand: DENON D / JOUAANNIN

44mm, brons.

Vz. JOSEFINE REINISCH (rechts langs de rand)

De buste van een vrouw naar rechts.

Getekend links van de buste door: J.PRINZ

Kz. *Zur Erinnerung* (links) / *unsere liebe gute Janie* (rechts langs de rand)

Kindergarten D.Evang / Frauen V. Modling (in de afsnede)

Twee naar links stappende meisjes met bloemen.

40 mm, brons.

Schaal 2:1

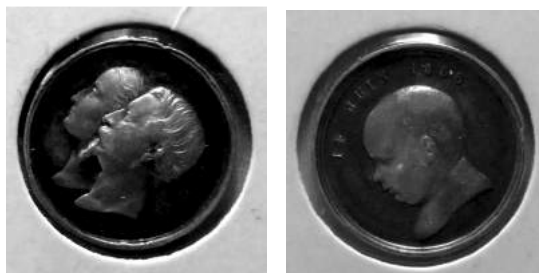
Vz. TRAPPELEND VAN ONGEDULD BEN IK VANDAAG OP DEZE WERELD GESTART!

In het midden twee voetjes.

Kz. –

Onderaan twee voetjes.

30 mm, zilver.

Vz. –

Napoleon III en zijn vrouw naar links kijkend.

Getekend door: CACQUE

Kz. 14 JUNI 1856

Een kinderhoofdje naar links.

17 mm, zilver.

Vz. J'AIDE ET (links) / JE CONSOLE (rechts)

Een vrouw ontfermt zich over twee kinderen.

Kz. LA FLEUR (links) DE L'ORPHELIN (rechts)

Een bloemenmeisje

Getekend onderaan door: G. DEVREESE

31 × 22 mm, brons, hangertje.

Vz. PRINCESSE (links langs de rand) / MARIE-JOSE (rechts)

Het hoofd van prinses Marie-José naar links.

Getekend onderaan langs de rand: G.DEVREESE

Kz. Blanco

102 mm, verzilverd brons, vastgekleefd in een roodlederen etui.

Numismatische Publicaties

Luc Vandamme

Jouvenel, vader en zoon – 49€

Adolphe Michaux, kunstenaar of ambachtsman – 29€

August Jacobs, sculpteur & médailleur – 10€

Charles Van der Stappen, van marmer naar brons – 17€

Alfons Mauquoy, aanvullingen – 17€

Raf Mailloux, beeldhouwer en medailleur – 24€

Marit Hartman, een monument kan zo groot zijn als een pink
– 25€

Bestellen: luc.vandamme@pandora.be

☎ 0478 265202

IN MEMORIAM
JEAN-PAUL EMONDS-ALT

Marc Vancaerenbroeck

Jean-Paul Emonds-Alt est né le 25 janvier 1928 à Etterbeek et est décédé le 13 août 2014. Sculpteur non figuratif, peintre et designer industriel, il fut l'élève d'Oscar Jespers à La Cambre où il devint professeur ainsi qu'à l'académie de Watermael-Boitsfort.

Il fit en 1956-1957 un voyage d'étude en Afrique centrale. Il dessina le M qui signale les entrées du métro bruxellois. Il est l'auteur de la médaille reprise ci-dessous. Elle représente des maisons de la Grand Place de Bruxelles et Saint-Michel terrassant le Démon.

Il est également l'auteur de plusieurs bâtiments publics. Il réalisa pour Louvain-la-Neuve deux sculptures, la première intitulée *La figure couchée* et, plus tard, *Le père Kolbe*, en mémoire du père Maximilien Kolbe, mort à Auschwitz.

Il collabora à la création de nouveaux vitraux pour la Collégiale Sainte-Gertrude de Nivelles. Alors que ses sculptures représentent essentiellement des personnages, ceux-ci sont absents de ses peintures. Le tableaux figuratifs représentent des buildings, montagnes et bateaux, dans lesquels les traits du dessinateur industriel qu'il fut auparavant sont perceptibles.

Cette médaille de bronze de 71,2 mm fut frappée chez De Greef et fut, entre autres, distribuée lors d'un gala de la presse au théâtre de la Monnaie en 1957.

Bibliographie

Dictionnaire biographique des artistes en Belgique depuis 1830, Arto, Bruxelles 1987

Article de Céline Couvreur dans le journal *Le Soir* des 16 et 17 août 2014.

IN MEMORIAM
ALFONS DAEMS

We vernamen ook het overlijden van ons trouw lid **Alfons Daems**. Hij was reeds vele jaren lid en betekende heel veel voor de medaillekunst. Hij bezat, als oud spoorwegman, een prachtige collectie spoorwegmedailles. Wij bieden de familie ons medeleven aan en wensen hen veel sterkte. Met vragen over de collectie kan U altijd terecht bij onze secretaris André Poels.

De internationale medailleclub FIDEM heeft weer een congres op haar actief. Na Colorado Springs, USA (2007), Tampere, Finland (2010), en Glasgow, UK (2012) was het dit jaar de beurt aan Sofia, Bulgarije. Fidem, gesticht in 1937, opereert in 40 landen waar zij telkens een afgevaardigde en vice-afgevaardigde hebben. Het lijfblad is *The Medal* dat tweemaal per jaar verschijnt in de Engelse taal en *Médailles* telkens na een congres in het Engels en Frans.

Gastheer dit jaar was de nationale kunstacademie van Sofia, onder leiding van professor Bogomil Nikolov en rector Svetoslav Kokalov. Als centrale ontmoetingsplaats werd het gerenommeerde Grand Hotel Sofia gekozen in de oude kern van de hoofdstad vlak bij archeologische overblijfselen van de bakermat van Sofia, Serdica, in 3de eeuw v.C. door Konstantijn de Grote "*Mijn Rome*" genoemd. Het programma was flink uitgebreid en bood een waaier aan kunstevenementen in en rond het hotel.

Overkoepelende agent was de *Company for International Congresses Ltd.*

Voor praktische en administratieve aangelegenheden werden de 140 deelnemers bijgestaan door een team van jonge dames die met een arsenaal aan elektronica iedereen vlot konden helpen. In Bulgarije is de Leva de nationale munt met een pariteit van 0,5€. Veel rekenwerk was er dus niet nodig.

Zoals gebruikelijk was de eerste dag voornamelijk gewijd aan formaliteiten. 's Avonds werden twee tentoonstellingen geopend van de Bulgaarse artiesten Emil Bachijski en Mirena Zlateva. De Amerikaanse delegatie vergastte de deelnemers op een uitgebreid feest.

3 september begon met de klassieke openingsceremonie waarbij voorzitter Philip Attwood (UK) de deelnemers welkom heette. Daarop volgden twee uitgebreide voorstellingen over de Bulgaarse medaillekunst. Na de middag kon men acht PowerPoint-lezingen volgen, gebracht door verschillende leden van de deelnemende groepen. De hoofdbrok begon 's avonds om 18.00 uur in het archeologisch museum, een vroegere moskee. Bij ieder congres hoort een medailletentoonstelling van inzendingen van de deelnemende landen. 785 medailles van 443 artiesten uit 30 landen kregen een plaatsje in glazen tafelkasten op de ruime bovengalerij. De verlichting kreeg enige kritiek. Daarbij werd ook een lijvige catalogus met Cd-rom uitgegeven met heldere clichés in kleur en uitgebreide verklaringen.

Geen Fidem congres zonder de traditionele gelegenheidsmedaille:

Vierkant
Brons, verzilverd
82 x 82 mm
Vz. Zon en Maan, Dag en
Nacht
Kz. Fidem 2014 logo
paraaf: B N
Bogomil Nikolov

Op de achtergrond staat het woord "Bulgarije" in Slavische lettertekens.

Op donderdag 4 september werden nogmaals acht voordrachten gegeven in de zalen van het hotel op de eerste verdieping. Eén van die voordrachten werd gegeven door Paul Huybrechts, delegatievoorzitter voor België, die de oprichting van een *medaillemonument* in België aankondigde. Dit was een uniek idee.

Alle medailleurs mogen een bijdrage inzenden vóór de lente van 2015. Spreker kondigde het **Fidem Congres 2016** aan van 6 tot 10-11 september in België, Namur en Gent, en lichtte een sluijer van het programma. Na de middag werden we uitgenodigd voor een interessant stadsbezoek onder geleiding van een gids. In een gebouw naast de universiteit werden op de 4de verdieping twee tentoonstellingen geopend door professor Bogomil Nikolov: Bulgaarse medailles en een Nederlands project met experimentele nieuwigheden. In de wandelgangen werd de vraag gesteld of dit eigenlijk nog wel medailles zijn. Over dit onderwerp zal zeker nog enige inkt vloeien. Later werd nog een tentoonstelling geopend, ditmaal in de Academie met werk van Nikolov's studenten.

Op vrijdag 5 september, de nationale feestdag van Bulgarije, werd een grote uitstap georganiseerd per autocar naar het 140 km verderop gelegen oud stadje Plovdiv. De geschiedenis gaat daar 7000 jaar terug maar het huidig pittoreske decor is te danken aan 18de- en 19de-eeuwse typisch Bulgaarse woningen. Blikvanger was een Romeins theater met 5000 marmeren zitplaatsen. Enkele vlotte gidsen zorgden voor pittige opluistering van de excursie. Na de terugkeer in Sofia opende de onvermoeibare professor nog een expositie ditmaal van medailles van zijn studenten in de Nationale Kunstgalerij, het vroegere koninklijk paleis. De zalen waren te klein... Daar liep ook nog een tentoonstelling van Rodin. En dat was mooi meegenomen. De dag werd afgesloten met een officiële cocktail, waar tussen een hapje en een drankje en met live vioolmuziek, werd verbreederd.

Zaterdag 6 september werd begonnen met acht schitterende lezingen over de meest uiteenlopende medaille-onderwerpen. Opmerkelijk was het betoog van mevrouw Linda Verkaaik (NL) die pleitte voor vernieuwing in de medaillekunst qua materialen, vorm en afmetingen alsmede voor een nieuwe aanpak van het contact met de medaille-bezoeker. Het werd een zeer boeiende en goed gedocumenteerde redevoering die wel enig stof deed opwaaien. Wordt vervolgd...

's Namiddags stond de steeds erbij horende medaillebeurs op het programma in de Nationale Kunstacademie waar de deelnemers eigen werk en collectiestukken kunnen ruilen en verhandelen. Er waren meer gegadigden dan beschikbare plaatsen. Dat de medaillekunst leeft werd weer eens bewezen.

Na een *General Assembly* van 16.30 tot 18.00 uur kon eenieder zich opmaken voor het grote galadiner in het *Sky Plaza Restaurant* op de bovenverdieping van het imposante Nationaal Cultuurpaleis. Een verzorgd menu met Bulgaarse gastronomie, zoals we die de afgelopen dagen reeds hadden leren kennen, vond plaats aan grote ronde tafels van 12 personen.

Na het hoofdgerecht was het tijd voor ernst toen voorzitter Attwood het woord nam om een lange reeks prijzen -awards- uit te reiken. Opvallend veel jonge kunstenaars vielen in de prijzen. Hun enthousiasme en de reacties van het publiek waren uitbundig en getuigden van een spontane familiegeest binnen de grote internationale vereniging.

Paul Huybrechts kreeg de gelegenheid om een drievoudige aanmoedigingsprijs aan te kondigen met naam "Paul Huybrechts award Art Valley 51" voor

- 1.- 'The most mature execution of a classical medal'
- 2.- 'The most sophisticated medal' en
- 3.- 'For encouraging a young artist for his original work'

De drie gelauwerden mogen een workshop in België volgen voor het aanleren van de nieuwste technieken in de medaillekunst.

De grote ster van de avond -en van het gehele congres- was natuurlijk professor Bogomil Nikolov, hoofd van het organiserend comité, verbonden aan de *National Academy of Art*, die door de studenten op handen wordt gedragen. Hem viel een langdurige staande ovatie te beurt waarmee het congres niet beter had kunnen afgesloten worden.

Sofia, een mooie hoofdstad in de bergen met waardevolle gebouwen, ruime parken en beeldhouwwerken, met een drukke verkeersinfrastructuur met trolleybussen, trams, bussen, metro en veel taxi's, met vele terrasjes en een bevolking van vele rassen en godsdiensten, in volle opmars naar het westerse democratische model, zal ons nog lang bijblijven.

Om dit verslag te vervolledigen kan u kijken naar kleurrijke beelden waarin dit congres zich heeft afgespeeld: www.bobautrique.phanfare.com/6662651

DE INTERNATIONALE MEDAILLE-TENTOONSTELLING VAN FIDEM TE SOFIA (BULGARIJE) - SEPTEMBER 2014 - "INTERNATIONAL EXHIBITION OF CONTEMPORARY MEDALS" - CATALOGUE

Luc VAN EECKHOUDT, Fidem België.

In het Archeologisch Museum van Sofia werd in de grote rotonde op de eerste verdieping de prestigieuze wereldtentoonstelling gehouden van FIDEM ter gelegenheid van het XXXIIIE FIDEM Congres Sofia 2014.

In glazen kasten werden de medailles ondergebracht, geordend per land en per kunstenaar. Voor België waren aanwezig: Luc De Blick met *Sportif Loser*, Mauquoy Medal Company met *Europe With Stars*, Mauquoy Engraving Company met *Haas Automation*, Danièle Debay met *Kim Rafaël Rene Oostenrinck*, Beni De Backer was goed vertegenwoordigd met *400 Years Sint-Michielsguild Ghent, King Filip and Queen Mathilde Belgium*, Luc Van Eeckhoudt en Michel Pollet, Kaat De Groef met *350 Years Royal Academy of Fine Arts Antwerp*, Marit Hertzdahl-Hartman met *Raf Van Laere*, Paul Huybrechts, eveneens goed vertegenwoordigd, met *The Wreck of the Titanic World Heritage, Apsara Dancer, Boeddha, Stefaan De Lombaert*, Jan Keustermans met *Zeus-Europa*, Dirk De Keyzer met *The Little Dancer*, Dominique Mailloux met *L'art Sans Message*, Atelier Mauquoy met *Honory Doctorate*, P. Degreef Medailles met *Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen*, Willy Peeters met *Impossible to Escape*, Paul Scheltens met *Fixing the Hair* en Fernand Vanderplancke met *Vlaanderen*. Zo had België 24 medailles van 16 verschillende kunstenaars op deze wereldtentoonstelling.

Ter gelegenheid van het FIDEM-congres waren er ook nog drie andere medailletentoonstellingen nl. een solotentoonstelling van de vermaarde Professor Bogomil Nikolov, de prof die Bulgarije op de kaart zette, met een overzichtstentoonstelling van zijn levenswerk in twee zalen van het koninklijk paleis, een tentoonstelling van Bulgaarse medailles in de universiteit en *Medallic Sculpture Student Works* in de academie. In één woord : Sofia was voor één week het wereldcentrum van de medaille.

Onze aandacht ging vooral naar de FIDEM-tentoonstelling met zo wat 720 medailles uit 30 verschillende landen (Noord- America, Australië, Europa, China en Japan).

Een medaille is nog altijd een klein plat voorwerp, doorgaans rond, maximum 15 op 15 cm, van zo'n 3 cm maximum hoogte en hoofdzakelijk in metaal. Daardoor onderscheidt het zich onmiddellijk van de klein-sculptuur, voornamelijk met het driedimensionaal beeld. Klein-sculptuur hoort thuis bij de beelden. Zo kennen we bijvoorbeeld in het Middelheim Museum te Antwerpen een paar paviljoenen uitsluitend gewijd aan klein-sculptuur. Dat de grens tussen de medaille en zo'n beeldjes dicht bij elkaar ligt, hoeft ons niet te verwonderen. Doch hier zijn we op een medaille-tentoonstelling en bovendien vielen deze klein-sculpturen niet echt mee. Verder viel me ook op dat allerlei "objecten" en andere "vondsten" via de medaillewereeld trachten ingang te vinden. Zo ook hier in Sofia.

Ik wil een pleidooi houden voor de essentie van een medaille en ons niet te veel laten misleiden door allerlei ontsporingen die eigenlijk weinig of niets met de medaillewereeld te maken hebben. Een idee, een onverwerkte vondst, een gelukkig toeval, een object... zijn misschien de eerste stappen naar de creatie van een medaille maar zijn nog geen medaille. Dit naar voor schuiven als een medaille getuigt niet van een grote kennis of het bezit van de verfijnde techniek van de medaille. Volgens mij zijn lapjes breiwerk en geschilderde houtschilfers, bollen, motorisch bewegende wielen of dansende lichtflitsen (in de vorm van een medaille) hier minder op hun plaats. Het geeft ons de neiging volledig te ontsporen en de edele kunst van de medailleur en graveur te verliezen. Klein-sculpturen, allerlei objecten en andere vondsten dienen we duidelijk los te koppelen van FIDEM, desnoods door ze onder te brengen in een "dochter" aanleunend bij Fidem.

Toen ik de glazen uitstalkast met de ingestuurde bijdrage van Portugal bewonderde, kon ik mijn gevoelens moeilijk bedwingen: glazen potjes met Ribs Flower of Femina Turbine Flower horen m.i. zeker NIET thuis in de medaillewereld. Deze objecten kunnen perfect ondergebracht worden bij andere vormen van kunst, klein-sculptuur of sierkunst. Wat meer discipline in het selecteren en niet het slaafs meelopen met tendensen, kan alleen maar ten goede komen van de edele medaillekunst.

Positieve tendensen vond ik in het bijzonder in de bijdragen van bijvoorbeeld China, dat uit het niets opduikt en hier voor deze Fidem-tentoonstelling zes prachtige en zeer verfijnde medailles afleverde van zes verschillende beloftevolle jonge kunstenaars. De grote baas van de Chinese Munt kwam zelfs voor één dag naar Sofia, speciaal om hun bijdrage – die top was- in te schatten ten aanzien van de andere bijdragen. Het is dan ook niet te verwonderen dat het Fidem-congres in 2020 zal doorgaan in Beijing. Daar bereiden ze zich nu reeds op voor en dat belooft!

Dank zij het reuzenwerk en de enorme toewijding van Professor Bogomil Nikolov staat Bulgarije vandaag (na 16 jaar) aan de top van de hedendaagse medaillekunst, een prachtig voorbeeld van een land dat verarmd uit het communisme komt, vandaag reeds aanleunt bij de Europese Gemeenschap en vol hoop leeft te kunnen deelnemen aan de euro en de westerse economie. Onze verwachtingen voor China zijn ook zeer groot: zo'n machtig land met eindeloos veel mogelijkheden heeft zich nu reeds ontpopt als een van de beste medaille-landen. Hopelijk kruipen ze uit hun anonimiteit... Het is immers de overheid die de medailles uitgeeft en de kunstenaars zijn op deze medailles jammer genoeg niet vermeld. En geven ze aan de jonge talentvolle beloften de kans in schitterende medailles hun eigen weg te vinden en hun eigen persoonlijkheid te ontplooiën...

FIDEM geeft de unieke mogelijkheid de hedendaagse aspecten van deze kleinkunst te ontplooiën en wereldwijd de vele eigen aspecten van de medaille te laten floreren, elk land, elk continent in zijn eigen stijl. Moge het toch geen ontsporing worden.

Alle lof en eer voor het XXXIII FIDEM CONGRES SOFIA 2014, in 't bijzonder voor de FIDEM tentoonstelling.

Fleur De Coin

Lea Vandebrouwaene
Lic. Kunstgeschiedenis

Burgstraat 139
B-9000 Gent

tel. 0032 (0)9 233 31 38
fax 0032 (0)9 225 93 97
gsm 0032 (0)477550213
info@fleurdecoin.be
www.fleurdecoin.be

Jean ELSÉN & ses Fils n.v.

ONZE EXPERTEN SCHATTEN GRATIS UW VERZAMELING EN BETERE
MUNTEN DIE WORDEN INGELEVERD VOOR ONZE VEILINGEN.
DE CATALOGUS WORDT IN HEEL DE WERELD VERSTUURD.
OP ONVERKOCHTE LOTEN ZIJN ER GEEN KOSTEN.

VEILING 123 6 DECEMBER 2014

Kelten, Grieken, Romeinen,
Byzantijnse en Oosterse munten.
Middelleeuwse en moderne munten.
Penningen en jetons.

Jean ELSÉN & ses Fils n.v.
Tervurenlaan 65
B-1040 Brussel

Tel : +32-2-734.63.56
Fax : +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu

VERSLAG VAN HET BEZOEK BIJ LUC DE BLICK 2 AUGUSTUS 2014

Luc De Blick werd geboren te Leuven op 23 november 1949. Hij studeerde kunstonderwijs aan Sint-Lucas in Brussel en werd leerling van Elstrøm. Na zijn studies trad hij onmiddellijk in dienst van de beroemde gieterij *Compagnie des bronzes* als mouleur en ciseleur. De *Compagnie* ging helaas op de fles en hij was de laatste werknemer⁵. Hij werkte samen met alle bekende beeldhouwers van die tijd en redde uiteindelijk een deel van de failliete inboedel van deze beroemde firma. Hij kon ons een totaal overzicht bieden van de beeldhouwkunst in België met de nodige pittige verhalen. Na zijn periode bij die firma werd hij zelfstandig bronsgieter en gaf hij deeltijds les. Zo goot hij de beelden van de meeste Belgische beeldhouwers. Alle technieken kon hij ons met veel expertise uitleggen.

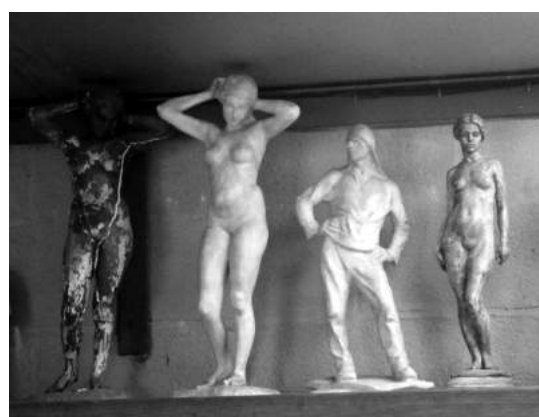

Helaas voor diegenen die deze buitenkans gemist hebben... Hartelijk dank aan Luc De Blick en zijn echtgenote voor de vriendelijke en vooral lekkere ontvangst. Ik mag hem na zijn pensionering, die er

⁵ Lees het belangrijke boek van zijn hand *De Compagnie des Bronzes van binnenuit*. Dit boek bevat een chronologische beschrijving van de unieke en wereldvermaarde bronskunstgieterij, aangevuld met meer dan duizend afbeeldingen van hun producties en dit samengesteld en verteld vanuit de ateliers. Het is een ode aan een vak waarin België ooit de grootste was. Deze kanjer van 476 pagina's kan bij hem besteld worden voor de prijs van 50€. Zie ook: <http://www.shopmybook.com/nl/De-Blick-Luc>

binnenkort aankomt, een nieuwe hobby wensen... de medaille. Op de uitnodiging mocht U al enkele van zijn prachtige kunstwerken ontdekken.

Tekst: Luc Vandamme
Foto's: Paul Scheltens

Médaille du centenaire de la Première Guerre mondiale émise par le Cercle Numismatique Liégeois

En fin de réunion du comité du 04 décembre 2013, l'idée d'un jeton ou d'une médaille commémorant le centenaire de la guerre de 1914-18 était reprise et le 1er mars 2014, le projet définitif d'une médaille était soumis et adopté.

L'avvers de cette médaille reprend l'idée du motif du droit d'une décoration, non officielle, qui serait due au graveur et sculpteur liégeois Georges PETIT (1879-1958). Ces décorations en bronze commandées par la Ville de Liège et frappées dans les ateliers Michaux⁽¹⁾ à Bruxelles, furent remises en 1920 aux défenseurs de Liège dans un premier temps puis, aux prisonniers politiques condamnés par l'occupant par la suite. 70.000 de ces décorations auraient été distribuées. Notre médaille reprend donc le Perron liégeois avec en arrière-plan, la Croix de la Légion d'honneur conférée à la Ville de Liège par la France le 7 août 1914 qui par ce fait reconnaissait la résistance héroïque de l'armée belge qui retarda l'avancée des troupes allemandes permettant à la France de réorganiser les plans de défenses de son territoire.

Avec l'émission de notre médaille, nous désirions honorer la mémoire des équipages mixtes (W. et Fl.) des forts de la ceinture de Liège tués en défendant leurs positions stratégiques, honorer la mémoire des soldats belges sillonnant nos villes, villages et nos campagnes, affrontant et tombant héroïquement face à l'ennemi dès le mardi 4 août 1914 ou encore, fait prisonniers puis atrocement passés par les armes ! Nous désirions également honorer la mémoire des très nombreux civils fusillés, hommes, femmes et même enfants, victimes innocentes des cruelles exactions jalonnant la progression inexorable de l'envahisseur à travers le territoire de la province de Liège notamment. Nous souhaitons aussi honorer la mémoire de ces nombreux déportés qui ne sont jamais revenus.

Au revers de notre médaille commémorative, nous avons repris la dénomination de « Grande Guerre » également en hommage à nos aïeux, aujourd'hui presque tous disparus, qui jusqu'au début de 1940, dénommaient ainsi la première guerre mondiale.

Au droit – Une symbolique du Perron liégeois en premier plan, devant la Croix de la Légion d'honneur accostés des millésimes « 1914-1918 » à gauche et « 2014-2018 » à droite.

Au revers – Texte : « LE CERCLE NUMISMATIQUE LIEGEOIS » en arc de cercle suivi horizontalement de « EN MEMOIRE AUX HEROS / CIVILS ET MILITAIRES / VICTIMES DE / LA GRANDE GUERRE » sur quatre lignes.

La S.P.R.L. FIBRU EUROP fut chargée de la concrétisation de notre projet puis, de l'exécution de cette médaille d'un tirage strictement limité à 200 exemplaires seulement. Frappée en laiton finition bronze, ses dimensions sont de 50 mm de diamètre sur une épaisseur de 4 mm et son poids est de 45,54 gr.

Ces médailles, dont le prix a été fixé à **15 euros l'unité**, sont à réserver dès maintenant auprès de notre trésorière dont les coordonnées sont reprises en page 2 de votre bulletin.

Pour être effectives, les réservations devront être suivies d'un virement à l'ordre du **Cercle Numismatique Liégeois** sur le n° de compte **IBAN : BE52 0000 3668 6309 / BIC : BPOTBEB1**.

Les médailles réservées seront disponibles à partir de notre prochaine réunion, le dimanche 21 septembre 2014.

La médaille peut également vous être expédiée immédiatement sous enveloppe spéciale « bpost 1 » (215 x 150 mm) dès réception d'un virement comprenant le prix de la médaille plus les frais de conditionnement et d'expédition pour un montant total de **17,75 euros pour expédition en Belgique** ou **19,75 euros pour expédition en Europe**.

Jacques BERTRAND

Président

(1) LEFEBURE Charles – Contribution à la documentation du temps de guerre – La frappe en Belgique occupée – Librairie Nationale d'Art et d'Histoire – G. Van Oest & Cie, Editeurs – Bruxelles et Paris – 1923 - (Pl. XCV – N° 3151 – pp. 277 et 451).

v.z.w. PROMOTIE VAN DE MEDAILLE
a.s.b.l. PROMOTION DE LA MÉDAILLE

NATIONALE NUMISMATISCHE RUILBEURS
MET ALS THEMA UITSLUITEND
BOURSE NUMISMATIQUE
SEULEMENT POUR

MÉDAILLES & PENNINGEN
JETONS
ERTEKENS/DÉCORATIONS
JUWELEN/BIJOUX

EUROVOLLEY CENTER
Beneluxlaan 22 – 1800 Vilvoorde
Tel. 02/2571616 – zalen/salles 006 / 008

Zaterdag/Samedi 26 september/septembre 2015

Van 14.30u tot 17u – de 14.30h à 17.00h
Von 14.30uhr bis 17.00 uhr – 14.30 a.m. till 17.00 p.m.

Alle info bij André Poels – De Panestraat 84 – 3550 Heusden-Zolder - 011/537057
andrepoels@telenet.be

Numismatica Herentals EGMP

11e COIN EVENT INTERNATIONALE MUNTENBEURS

zondag 14 december 2014 8.30-15u

Sporthal De Vossenberg
Markgravenstraat 93 B-2200 Herentals

400 m tafelruimte voor numismatisch- en archeologisch materiaal
101 internationale standhouders B - NL - D - F - UK - P - Lib

10.30u numismatische lezing gratis bij te wonen
Geprivilegeerde arbeid in de Vlaamse muntateliers, dr. Brecht Dewilde

promotiestanden van diverse organisaties en verenigingen
o.a. van de vzw Promotie van de Medaille

tafelreservatie 10 € / m

Numismatica Postbus 105 - 2200

Herentals

0471 329 179

rudy.dillen@telenet.be

BE43 0014 2061 3601

GEBABEBB

www.numismatica-herentals.be

standhouders

opbouwen vanaf 7 u
ontbijten mogelijk
catering aan de tafels

Herentals-leden gratis inkom

EGMP & AEN 1 €

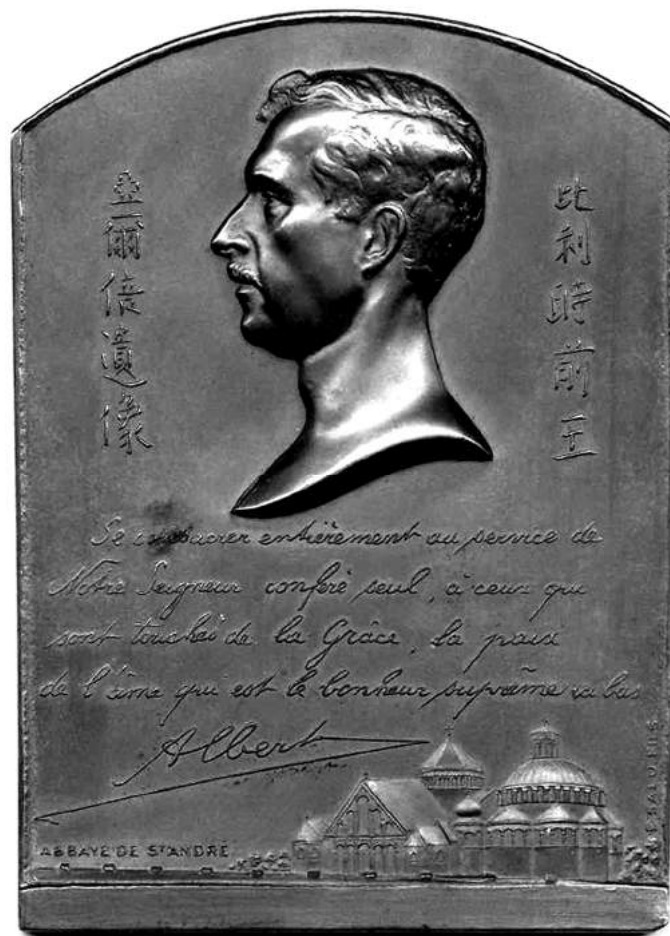
overige bezoekers 2 €

gratis toegang voor -16j

EEN PLAKET MET EEN SINO-BELGISCHE GESCHIEDENIS

Yvo De Craemere*

Schaal 1,5:1

Enige tijd geleden verwierf ik een plakiet (brons, 154gr, 60mm x 82mm), waarop onderaan een afbeelding te zien is van de Sint-Andries abdij te Zevenkerken (Sint-Andries, deelgemeente van Brugge). Bovenaan prijkt een afbeelding van het hoofd van koning Albert I naar links, met links in 5 Chinese tekens "afbeelding van Albertus" en rechts eveneens in 5 Chinese tekens "voormalig koning der Belgen". Koning Albert I is overleden op 17-02-1934, de plakiet is dus later te dateren. Daaronder staat een handgeschreven facsimile citaat: "Se consacrer entièrement au service de notre Seigneur confère seul, à ceux qui sont touchés de la Grâce, la paix de l'âme qui est le bonheur suprême ici-bas". Deze tekst is ondertekend met 'Albert'. Onderaan de plakiet een afbeelding van de abdij met ABBEYE DE S^T ANDRE, en rechts tegen de rand: E. SALU FILS. In de onderrand vinden we de naam van de fabrikant: J. FONSON. De keerzijde is blanco.

Een bezoek aan de abdij bracht al snel aan het licht dat deze plakiet alles te maken had met één van de ondertussen overleden paters van de abdij: Dom Lou. Een dergelijke plakiet wordt in de abdij nog steeds gebruikt als *presse-papier*. Wie was deze man, hoe kwam hij uit het verre China in Brugge terecht, en waarom liet hij deze plakiet maken?

Lou Tseng-Tsiang of Lu Zhengxiang (Geluksbrenger) werd geboren op 12 juni 1871 te Shanghai. Zijn vader Lou Yong Fong, in hart en ziel confucianist en lid van een christelijke familie, gaf catechese in een protestantse missiegemeenschap te Shanghai. Zij waren welgesteld, maar niet echt rijk. Tseng-Tsiang verloor zijn moeder toen hij acht jaar was.

Omdat hij een zwak gestel had kreeg Lou Tseng-Tsiang thuis les. Hij volgde op latere leeftijd les in de *School for Foreign Language*, eveneens te Shanghai, en specialiseerde zich in het Frans omdat dit toen de gangbare wereldtaal was. Om zijn studies verder te zetten, studeerde hij uiteindelijk nog in Peking aan de Tolken'school van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van China. Lou zette toen zijn eerste stappen in de diplomatie.

Tussen 1892 en 1905 werkte Lou Tseng-Tsiang op de Chinese ambassade in Sint Petersburg, aanvankelijk als vertaler-tolk Frans en Russisch. Hij leerde daar Shu Ken Shen kennen waarmee hij goed bevriend raakte. In die periode overleed zijn vader.

Nu past het om ruwweg de politieke situatie te schetsen waarin Lou verzeilde.

De Chinese keizers in deze periode waren stamhoofden van de Mandsjoes, een nomadisch volk dat in de 17de eeuw het bewind overnam van de Chinese Mingdynastie. De keizers van de laatste dynastie (Quing dynastie) regeerden over China van 1644 tot 1911. Hun macht was tijdens het leven van Lou al tanend.

De Boksers (Yihetuan of Vuisten der Gerechtigheid en Eensgezindheid – vandaar hun westerse naam) waren aanvankelijk een klein geheim genootschap. Hun leden keurden de lakse houding van het Keizerlijk Huis af, omdat te veel winstgevendende handelsactiviteiten aan buitenlanders werden gegund. In oktober 1899 wist de keizerin-regentes Xixi, na geheime onderhandelingen met de Boksers, die onvrede te doen aanzwellen tot haat, en deze bovendien af te wentelen op de buitenlanders zelf (afkomstig uit Japan, Rusland, Groot Brittannië, Frankrijk, USA, Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Italië) en op de christen of westers gezinde Chinezen.

Een militaire interventie van de acht hierboven vermelde landen maakte op 14 augustus 1900 in een beslissende veldslag bij Peking een einde aan het bestaan van de Boksers en hun moordpartijen. Boksers bleken dan toch niet onkwetsbaar te zijn voor kogels!

De Duitse infanterieversterking onder leiding van *Generalfeldmarschall Graf Waldersee* kwam iets te laat om nog veel militaire roem te vergaren, maar de Duitsers wisten zich toch veilig in de provincie Shandong, in Kiautschou (Qingdao), ongeveer halverwege Peking en Shanghai.

Onder leiding van prins Heinrich von Preussen (een jongere broer van Wilhelm II, Duits keizer en koning van Pruisen), hield de Duitse marine de havenstad Tsingtao en de bijhorende baai, van ongeveer 20 op 30 kilometer, sinds 1897 bezet, om de Duitse economische belangen te beschermen in het Verre Oosten. De Duitsers hadden stelling genomen op een rots, vergelijkbaar met deze van Gibraltar, die gemakkelijk te verdedigen was. Verder landinwaarts bevond zich de kolonie waar de Duitse gemeenschap gehuisvest was.

Dit was het resultaat van een akkoord dat Duitsland in 1899 verkreeg met China om Kiautschou te pachten voor een periode van 99 jaar. Prins Heinrich was trouwens de eerste telg ooit uit een Europese vorstelijke familie die ontvangen werd aan het Chinese keizerlijk Hof, en ook met de Japanse keizerlijke familie onderhield hij goede contacten, hoewel beide landen aartsvijanden waren.

In 1909 sloegen de Duitsers muntstukken in kopernikkel (75% Cu, 25% Ni) van 5 cent (19mm, Jaeger 729) en 10 cent (22 mm, Jaeger 730) te Berlijn, de ene kant Duits met de *Marine Adler* (de Rijksadelaar op een anker) en de andere kant Chinees. Alhoewel al deze munten het jaartal 1909 dragen werden ze toch over meerdere jaren geslagen. De voorzijden zijn ontworpen door Otto Schul(t)z, Berlijn en de ontwerpen van de keerzijde door Prof. Paul Sturm (1-4-1859 tot 21-12-1936), Berlijn. Sturm werkte van 1908 tot 1919 als staatsmedailleur aan de Berlijnse munt. Deze munten dienden als pasmunt voor de zilveren Mexicaanse Dollar die onder meer in Kiautschou als geldig betaalmiddel gold.

Ook postzegels (onder andere met een afbeelding van het keizerlijk jacht *Hohenzollern*) werden gedrukt voor gebruik te Kiautschou, van 1898 tot 1900 met waarden van 3, 5, 10 en 20 Pfennig, vanaf december 1901 in waarden van 3 Pfennig tot 5 Mark en in Chinese Cents.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd Kiautschou belegerd door Japanse en Britse troepen die op 7 november 1914, ondanks zeer grote verliezen, een zwaar bevochten overwinning behaalden tegen de Duitsers. Dit feit heeft na de oorlog ingrijpende gevolgen gehad voor China en voor de levensloop van Lou. Ook in België had een man met visie trouwens al geprobeerd om een kolonie in het Verre Oosten op te richten: in 1864 trok de toenmalige kroonprins Leopold naar China met de bedoeling Taiwan te koloniseren, maar moest zonder resultaat terugkeren naar België wegens de verslechterende gezondheid van zijn vader. In 1872 richtte de ondertussen koning geworden Leopold II een studiec ommissie op die de mogelijkheden voor een handelspost in China moest onderzoeken.

De Belgische regering smoorde dit initiatief en Leopold II begon meer energie in zijn Kongo Vrijstaat te steken. Vanaf 1885 tot 15 november 1908 was dit zijn privé bezit, daarna een kolonie van België. In 1898 liet de koning zowaar een Congolees consulaat in China openen onder de leiding van Graaf Charles d'Ursel (Brussel 20 januari 1848 – Oostkamp 28 juni 1903; hij was toen gouverneur van West Vlaanderen). Via deze omweg slaagde België er in om de winstgevende spoorwegconcessie Hancow - Peking te verwerven. In 1900 vernietigden de Boksers het Belgische gezantschap in Peking.

Nu even terug naar Lou Tseng-Tsiang. In de Belgische ambassade te Sint Petersburg maakte Lou kennis met Berthe Françoise Bovy (*zie foto*), de dochter van de Belgische verbindingsofficier majoor Frédéric Bovy (1812 – 1864); zij was geboren te Brussel op 14 september 1855 en lerares Frans. Zij huwden op 12 februari 1899 uit ware liefde, en Lou werd christen gedoopt, met als voornaam René. Ze bleven zonder kinderen, maar adopteerden in 1913 te Peking een Chinees meisje, Marie-Louise (Lilly) Lou. Spijtig genoeg was het gezin niet in staat een hechte band te smeden, door de veelvuldige diplomatieke missies van de ouders en de daarmee gepaard gaande afwezigheid. In 1920 huwde Marie-Louise met een Duitse piloot die ze volgde toen hij naar Belgisch Kongo emigreerde. Ze onderhield vanaf toen nog enkel per brief contact met haar pleegouders.

Kort na zijn huwelijk leerde Lou de Chinese ambassadeur Shu Ken Shen (Xu Jingcheng) kennen. Die werd Lou 's leermeester in de diplomatieke dienst, en bracht hem ook intensiever in contact met het katholicisme. Zijn ideeën als hervormer en zijn raad om politiek niet vast te houden aan het door corruptie verzwakkende keizerlijk gezag in China heeft Lou altijd goed voor ogen gehouden. In 1900 werd Shu Ken Shen tijdens een verblijf in Peking gevangengenomen en onthoofd wegens zijn progressieve ideeën. Amper zes maanden later werd hij postuum in eer hersteld maar daar had hij zelf natuurlijk niet veel meer aan. Lou was dubbel gewaarschuwd.

Ondertussen was Lou als lid van de Chinese delegatie actief op de Vredesconferentie van Den Haag in 1899 en in 1907. Om deze laatste te vereeuwigen liet de *Société hollando-belge des Amis de la Médaille d'Art* een medaille (PRO PACE) slaan, ontworpen door H. Le Roy, met op de voorzijde het schip *Europa* in woelige zee en op de keerzijde het beoogde resultaat van de conferentie: vrede en voorspoed. Deze conferenties waren een initiatief van Tsaar Nicolaas II en hadden tot doel oorlogen "humaner" te maken zonder bombardementen vanuit luchtballons en zonder gifgas of andere chemisch wapens,...zeven jaar voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, iets om toch even bij stil te staan. Wat wel doorging, was de beslissing van de 26 deelnemende landen om een [Permanent Hof van Arbitrage](#) op te richten, dat nu nog zetelt in Den Haag.

Toen Pu Yi in 1908 als kind de keizerin Xixi opvolgde, werd Lou - die ondertussen was benoemd tot ambassadeur van China te Sint Petersburg - ontboden naar Peking. Shu Ken Shen 's lot indachtig droeg Lou voor deze gelegenheid een pruik met een vlecht, als teken van onderwerping aan het keizerlijke gezag.

Pro Pace

In 1911 maakte een revolutie te Peking een definitief einde aan de laatste Chinese (Quing) Dynastie, en het jaar erop werd de Chinese Republiek uitgeroepen. Lou werd lid van de partij van Sun Yat-sen (in 1912 president van de Voorlopige Republiek China) en werd prompt benoemd tot minister van Buitenlandse Zaken. Gedurende enkele maanden was hij ook Eerste Minister, maar hij had onvoldoende politieke invloed om dit ambt naar behoren uit te voeren. Opnieuw minister van Buitenlandse Zaken van november 1912 tot september 1913, hervormde hij de Chinese diplomatie. Eigenlijk moest hij zo goed als alles van nul af uitbouwen: Lou kreeg onder meer gedaan dat Chinese diplomaten de taal van het gastland moesten spreken. Tijdens een buitengewone diplomatieke missie te Brussel in 1914, net voor de Eerste Wereldoorlog, leerde Lou onze koning Albert I, die hij al had ontmoet in Den Haag, beter kennen; ze geraakten daarbij zeer goed bevriend en onderhielden voortaan onderlinge briefwisseling. Lou bewaarde de brieven van Albert I in speciale luxueuze gele zijden mappen. Uit één van de latere brieven, namelijk deze van 16-10-1927, komt het citaat dat op de plakket ondertekend is met Albert - een ondertekening, niet als staatshoofd, maar als een persoonlijke vriend.

Doordat Lou in zijn thuisland niet koos voor één van de vele Chinese politieke partijen kwam hij al gauw politiek alleen te staan en nam opnieuw ontslag.

Omwille van moeizame onderhandelingen met Japan en Rusland werd Lou opnieuw minister van Buitenlandse Zaken van 27 januari 1915 tot 17 mei 1916. Ook tussen 30 november 1917 en 13 augustus 1920 rekende zijn vaderland op zijn talent als minister van Buitenlandse Zaken: Lou was delegatiehoofd voor China tijdens de vredesbesprekingen te Versailles na de Eerste Wereldoorlog.

Lou Tseng-Tsiang weigerde al enige dit verdrag te ondertekenen, omdat hij niet akkoord kon gaan met de verdeling van de Duitse kolonies: Groot Brittannië en Frankrijk verdeelden Duits Kameroen en Togo, België kreeg Rwanda en Burundi, Portugal bemachtigde de Kionga driehoek, Duits Zuid West Afrika werd bij de Zuid Afrikaanse Unie gevoegd, Samoa ging naar Nieuw Zeeland, Duits Nieuw Guinea, de Bismarck archipel en Nauru kwamen onder Australisch bestuur. Belangrijk voor Lou was wat nu volgt. Japan verkreeg alle voormalig Duitse eilanden ten noorden van de evenaar (Marshalleilanden, Carolineneilanden, Mariannen, Palaueilanden) en Shandong in China (als compensatie voor de dure overwinning op 7 november 1914).

En dat kon natuurlijk niet door de beugel voor China. Dat de Shandong-concessie Kiautschou niet terug Chinees bezit werd, en erger nog, aan Japan werd toegewezen, werd door de hele Chinese natie ervaren als oneerlijk en onaanvaardbaar, en leidde tot demonstraties van ondermeer de Culturele 4 mei Beweging. China ondertekende uiteindelijk in september 1919 een vredesverdrag met Duitsland, los van de andere staten. Pas als onderdeel van de Conventie van Washington in 1922 werd Kiautschou alsnog terug Chinees grondgebied.

Ook in Duitsland betreurde men uiteraard de zware gevolgen van de nederlaag met het verlies van de vele, soms moeizaam verworven kolonies. Dit kwam onder andere tot uiting op het noodgeld van 50 pfennig, uitgegeven in Neustadt in 1922.

Vanwege de zwakke gezondheid van Lou 's echtgenote Berthe verhuisde het gezin naar Zwitserland, waar Lou de leiding kreeg over de Chinese afvaardiging bij de Volkerenbond in Genève. Op 16 april 1926 overleed Berthe Françoise Eugénie Bovy te Bern. Ze werd begraven op het kerkhof van Laken (perk 9g, weg 12, concessie B 258).

Het koppel was concessiehouder van de grafkelder, maar Lou zelf werd er later niet begraven. De grafkelder werd gemaakt in het atelier van Ernest Salu (B), vlak naast het kerkhof. Lou raakte bevriend met die Ernest Salu en deze vriendschap speelde later een grote rol.

Ernest Salu (A) (1846 – 1923) was stichter van het beeldhouweratelier (1872) naast het kerkhof van Laken, met een aanpalend voornaam woonhuis in de Leopoldstraat. Tijdens zijn opleiding aan de Academie van Brussel van 1861 tot 1874 werkte hij samen met o.a. de nog onbekende Auguste Rodin en Juliaan Dillens aan de beelden van de Brusselse Beurs (1870 – 1872).

Zijn zoon Ernest Salu (B) (1885 – 1980) nam na zijn opleiding aan de Brusselse Academie (1901 – 1909) een belangrijke plaats in bij het vervaardigen van grafmonumenten in een elegante eigentijdse stijl in hun eigen atelier. Er vond een grote ontplooiing van activiteiten plaats, maar grafmonumenten en restauraties van diverse monumenten in opdracht van de koninklijke en adellijke families waren de voornaamste. Steengroeven in Ecaussines, Schotland, Zweden en Carrara leverden hun beste kwaliteit. Het atelier won in 1889 een eervolle vermelding op de Wereldtentoonstelling te Parijs.

In 1957 nam Ernest Salu (C) (1909 – 1987), na een opleiding aan de Academie van Brussel bij Egide Rombaux, de leiding van het atelier over, dat nog weinig glorie uit zijn bloeiperiode overhield. Hij organiseerde een tentoonstelling in het Brusselse Paleis voor Schone Kunsten in 1934. Na de Tweede Wereldoorlog daalde de vraag naar grafmonumenten spectaculair. De wet op de afschaffing van de eeuwigdurende grafconcessies uit 1971 betekende de doodsteek voor een atelier dat leefde voor en door grafmonumenten, en in 1983 viel het doek.

Het atelier doet nu dienst als museum van grafmonumenten onder de deskundige leiding van vzw Epitaaf. Overmand door smart en met de overtuiging dat het katholicisme de bekroning is van het confucianisme trok Lou zich terug uit het openbare leven. Hij trad in 1927 als D^{om} (*Dominus*) Pierre-Célestin Lou OSB (*Ordo Sancti Benedicti*) binnen in de Sint-Andries-abdij van Zevenkerken te Brugge (Sint-Andries). Lou zag in de abt van de abdij zonder twijfel een vaderfiguur, zoals een vooraanstaand Belgisch sinoloog al opmerkte. Dit blijkt ook uit de manier waarop hij over de abt schrijft in zijn brieven.

Hooggeplaatste Chinezen legden vanaf 1927 stevast een bezoek af bij D^{om} Lou in de abdij van Zevenkerken als ze op doorreis waren in België.

Ook Georges Remi kwam vaak D^{om} Lou vaak opzoeken om zich gedurende meer dan 10 jaar te laten adviseren over de politieke en sociale omstandigheden in China tijdens het eerste kwart van de twintigste eeuw. De resultaten daarvan zijn te zien in *De Blauwe Lotus* met de avonturen van Kuifje, die Georges Remi tekende onder het pseudoniem Hergé.

De ervaringen van D^{om} Lou liggen aan de basis van de ongenueanceerde typering van de Japanners en de Duitsers in dit stripverhaal.

Op 23 mei 1934 schreef D^{om} Lou in een brief: *“My conversion is NOT a conversion; it is a vocation”*. Daarmee bedoelde hij dat het christendom de logische evolutie was in zijn religieus denken.

In februari 1935 ontvangt D^{om} Lou via Ernest Salu (B) 110 medailles die verkrijgbaar waren op 17 februari ter herdenking van het overlijden van Koning Albert I, een jaar eerder.

Koning Albert I was immens populair in België, vooral door zijn medeleven met de frontsoldaten tijdens de Eerste Wereldoorlog. Vaak bezocht hij de soldaten tot zelfs in de voorste loopgraven. Toen de koning op een dag in de loopgraven verrast werd door een aanval van de Duitsers, werd hij in veiligheid gebracht door de Bruggeling Reinold Haesebrouck (Sint Michiels 05 oktober 1892 – Assebroek 25 augustus 1951). Bij deze actie verloor de redder zijn rechteroog. Na de oorlog kreeg hij veel erkentelijkheid, en bij een plechtigheid in de wachtzaal eerste klasse van het toenmalige station te Brugge op Het Zand, had hij de eer om uit vijf gekiste onbekende soldaten deze te kiezen die in Brussel aan de Congreskolom zou worden begraven. Reinold koos de vierde van links door er een lauwerkrans op te leggen. De andere vier werden plechtig te Brugge herbegraven.

Uit de frequente briefwisseling tussen Ernest Salu (B) en D^{om} Lou blijkt dat ook deze beide heren zeer grote bewondering hadden voor de voormalige Koning Albert I en daarom de nagedachtenis aan deze vrome en menslievende vorst levendig wilden houden.

Het was ook dezelfde Ernest Salu die de giften (meestal cheques) die D^{om} Lou van diverse vooraanstaande mensen kreeg, verzilverde en op een rekening plaatste. Als pater had D^{om} Lou een gelofte van armoede afgelegd, waardoor hij zelf geen geld meer beheerde. Met deze gelden werden onder meer medailles en bidprentjes voor de herdenking van Albert I gefinancierd.

In zijn brief van 18 februari 1935 meldt Ernest Salu (B) aan D^{om} Lou dat Ernest Salu (C), de kleinzoon van de stichter van het steenhouwersatelier naast het kerkhof van Laken, een wedstrijd onder de oud-leerlingen van de Brusselse Academie had gewonnen met een medaillon waarop een afbeelding van koning Albert I prijkte. Salu stelde voor om deze afbeelding te reproduceren op een plaketaal, samen met het citaat uit de brief van de koning van 16 oktober 1927. Op de bidprentjes werd dit citaat al vaak afgedrukt.

Naar aanleiding van de priesterwijding van Dom Lou op zaterdag 29 juni 1935 werd eerst nog een andere penning uitgedeeld aan volgende genodigden in de basiliek van Zevenkerken:

1. Z. Exc. Ling Ki-Han, Chinees zaakgelastigde te Brussel
2. Z. Exc. M.W.W Yen, Chinees ambassadeur te Moskou
3. Z. Exc. Wunsz King, Chinees ambassadeur te Den Haag
4. Z. Exc. Tsien Thai, Chinees ambassadeur te Madrid
5. Z. Exc. M.Weï, Chinees ex-ambassadeur te Brussel
6. Z. Exc. Y.Hsiao, Chinees zaakgelastigde te Parijs
7. D^{om} Robert de Kerchove, voorzitter van de Belgische Benedictijnenkloostersⁱⁱ
8. D^{om} Modest Assche, abt van de abdij van Steenbrugge
9. D^{om} Theodore Nève de Mévergnies, abt van de abdij van Zevenkerken
10. T.R.P. van de Putte, vicaris-generaal Paters van Scheut
11. T.R.P. P. Van Berlo, pater-provinciaal van de Belgische en Franse Broeders Franciscanen
12. Mgr. Dugardyn, hoofdaalmoezenier van het Belgisch leger
13. E.H. Leseur, algemene overste van de Belgische Dominicanen
14. E.H. J.Tshiang S.J., rector van het Romeins College te Rome
15. Z.E.H. Kanunnik (en later kardinaal) Cardijn, hoofdaalmoezenier en stichter van de Katholieke Arbeidersjeugd van België
16. Mgr. Joseph Wang S.J. (uit China verbannen), hulpbisschop van Shanghai
17. Baron Rollin-Jacquemyns, rechter bij het Internationaal Gerechtshof in Den Haag
18. Dhr. Jules Destrée (Belgisch politicus en minister)
19. Ridder Stanislas van Outryve d'Ydewalle, burgemeester van St.-Andries

20. Dhr. Maurits Pieters, consul-generaal van het Chinees consulaat te Brussel
21. Burggraaf Charles Terlinden
22. M. Chalanton, kanselier van de Chinese delegatie in Den Haag
23. Mgr. Kardinaal Constandini, vertegenwoordiger van de Paus en gewezen apostolisch nuntius van het Vaticaan in China, die Dom Lou tot priester wijdde.

Er werden 30 penningen gemaakt waarvan er nog zeven in de abdij worden bewaard, maar die tot nu toe niet terug te vinden zijn. In 1954 heeft de abt D^{om} Nève de Mévergnies de D^{om} Lou penning aan een persoonlijke vriend van D^{om} Lou, Ngo Dink Diem geschonken. Deze Ngo Dink Diem verbleef sinds 1946 in de abdij als oblaat Odilon (zonder aflegging van gelofte), en hij verliet Zevenkerken om zich te engageren in de Vietnamese politiek. Met de steun van zijn oudere broer en bisschop Diem van het bisdom Dien Bien Phou werd hij de eerste president van de republiek Vietnam. Later is president Diem om het leven gebracht bij een communistische volksofstand in het begin van de jaren '60 bij het begin van de Vietnamese oorlog.

Alfred, en religio Dom Robertus de KERCHOVE (1846- 1942)

Foto Penningkabinet Brussel / Photo Cabinet des Médailles

Deze penning is echter niet de plakiet waaraan dit artikel gewijd is.

Ondertussen werken D^{om} Lou en Ernest Salu (B) verder aan het ontwerp van de plakiet. In de brief van D^{om} Lou aan Ernest Salu van 26-02-1936 drukt Dom Lou zijn tevredenheid uit over het ontwerp van de plakiet met de afbeelding van Albert I en stuurt met deze brief de Chinese tekst mee die links en rechts van de beeltenis van Albert I moet komen. Ook vraagt D^{om} Lou een nieuwe schets van de plakiet, om het geheel te kunnen beoordelen. Daar de vasten begint, zonderen de paters zich af van de buitenwereld en hoeft de artiest zich niet te haasten.

Op 16-06-1936 bestelt D^{om} Lou via Ernest Salu 40 vergulde en 3 verzilverde plakietten, samen met 10 etuis, waarvan 2 met het koninklijk insigne van België. Deze werden geschonken aan onder andere kardinaal Constandini, de abt van Zevenkerken, Mao Zedong (Mao Tse Tung) en koningin Elisabeth (niet teruggevonden in haar collectie) en koning Leopold III. De overhandiging van deze twee laatste plakietten vond plaats op de derde verjaardag van het overlijden van Albert I, op 17-02-1937. D^{om} Lou vroeg aan *Le Soir Illustré* en *Le Patriote* om advertenties te plaatsen. De verkoop startte op Allerheiligen in 1936, waarschijnlijk in hoofdzaak door een juwelier in Brussel.

D^{om} Lou ontvangt later nog eens 59 vergulde plaketten, vermoedelijk om ze te schenken aan hoogwaardigheidsbekleders die bij hem op bezoek kwamen. De kosten voor het vervaardigen van de plaketten werden voorgeschoten door de familie Salu. D^{om} Lou stuurde de giften die hij ontving, steevast naar Ernest Salu om hem te vergoeden.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hielp Lou de gewonden verzorgen die naar de abdij werden gebracht. Vaak moest hij onderduiken bij het Verzet om te ontsnappen aan de Duitsers die hem zochten wegens zijn anti-Duitse uitlatingen.

Tijdens de beide Wereldoorlogen speelde de abdij een belangrijke rol. De avond voordat het Belgische leger zich overgaf in mei 1940, werden de meeste militaire standaarden verborgen in de abdij. Op die wijze was volgens de toen geldende normen ons leger niet écht verslagen, daar de vlaggen niet in het bezit van de vijand waren. Geruime tijd vóór het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog verzorgden Duitse dokters in de abdij al mensen die waren blootgesteld aan gifgassen. De Duitsers deden in eigen land immers proeven met dergelijke gassen op vrijwilligers (ter dood veroordeelden), die de vrijheid verkregen als ze overleefden. Dit gebeurde natuurlijk in het grootste geheim, vandaar ook de keuze voor de abdij van Zevenkerken als hospitaal – midden in de bossen en ver van Duitsland.

In 1946 werd D^{om} Pierre-Célestin Lou door paus Pius XII benoemd tot abt van de opgeheven Sint-Pietersabdij van Gent, met de bedoeling missionering in China te vergemakkelijken als abt van een nieuwe op te richten abdij. Zijn hoge leeftijd, delicate gezondheid en het opkomende Communisme in China hebben dit echter verhinderd.

D^{om} Lou overleed te Brugge op 15 januari 1949 in het Sint-Franciscus Xaverius-ziekenhuis, en werd bijgezet in de crypte van de abdij van Zevenkerken. In de marge van *Europalia China* was van 19-12-2009 tot 17-01-2010 een tentoonstelling over Lou Tseng-Tsiang te bewonderen in de abdij van Zevenkerken. D^{om} Lou was een groot staatsman, diepgelovig, minzaam en altijd bereid om naar anderen te luisteren.

André Buyse, journalist en hoofdredacteur van *Magazine de l'Union Internationale de La Presse Francophone*, verwoordt onverbeterlijk de dood van Lou met volgende woorden: « *Dom Lou est décédé à Bruges, cité historique et emblématique au cœur de l'Europe* ».

Bibliografie

- Les solennités de l'ordination sacerdotale du R.P. D^{om} Pierre-Célestin Lou Tseng-Tsiang o.s.b.* Brugge, 1935.
- E. DE KUYPER, N. TASSEEL, L. VAN SANTFOORT, *Ernest Salu, beeldhouwers – sculpteurs.* Epitaaf, Brussel 2005.
- A. DUCHESNE, *L'expansion mondiale de la Belgique*, Ministère de la Défense Nationale, Brussel 1949.
- Geneviève DUHAMELET, *Vie de D^{om} Lou (1871-1949), homme d'état, homme de Dieu*, Collection Convertis du XXe siècle, Ed. Foyers Notre-Dame, 1954.
- COR ENGELEN, MIEKE MARX, *De beeldhouwkunst in België vanaf 1830. Compagnie des Bronzes*, Leuven 2006, p. 1384
- D.-Raymond LOSA, *D^{om} Pierre-Célestin Lou Tseng-Tsiang*, in: *Ferveur*, revue publiée par les Editions La Colombe, oktober 1949.
- P.R. NYSSSEN, L. VAN SANTFOORT, A. HUYSMANS, F. TAS, J. VANDENBREEDEN, J. VAN CLEVEN, M. CELIS, *Op leven en dood: het grafmonument.* Tentoonstelling georganiseerd i.s.m. Epitaaf, I.C.C. Antwerpen, 1987.
- PAUL PIRON, *De Belgische Beeldende Kunstenaars uit de 19de en 20ste eeuw.* Art in Belgium, Brussel 1999.
- J. ROMMEL, *Lou Tseng Tsiang. Leven en werk 1871 – 1949.* Sint-Andriesabdij (s.d.)
- K. SYMONS, *De Salu's: drie generaties grafbeeldhouwers. Kritische inventaris en analyse van de in het atelier Salu vervaardigde grafsculpturen.* Verhandeling tot het verkrijgen van de graad van Licentiaat in de Kunstwetenschappen, Katholieke Universiteit Leuven, 1999 (promotor Prof. Dr. L. Pil).
- J. VANDENBREEDEN, *Het beeldhouweratelier Ernest Salu, in Omtrent het Onze-Lieve-Vrouwvoorplein in Laken.* Koning Boudewijnstichting & Gemeentekrediet, Brussel, 1994.
- J. VANDENBREEDEN, L. VAN SANTFOORT, M. CELIS, *Doodgewoon, beelden van de dood.* Cultuur en ontmoetingscentrum de Warande, Turnhout 2 juli – 11 september 1988.
- Jean VAN DER CRUYSSSE, *Le R^{me} Père Abbé Lou, Abbé de Saint-Pierre*, in: *Revue Générale Belge*, september 1946, p. 583.
- L. WEI TSING-SING, *Le Saint-Siège et la Chine*, Sotteville lez Rouen, 1971.
- <http://nl.wikipedia.org>
- Jean WU CHING-HIOUNG, *D^{om} Lou, sa vie spirituelle*, Desclée de Brouwer, Brugge 1949.
- <http://www.abdijzevenkerken.be>
- http://www.dhm.de/ausstellungen/tsingtau/katalog/auf1_11.htm

Publicaties van D^{om} Pierre-Célestin Lou:

- Souvenirs et Pensées*, Desclée de Brouwer, Brugge 1945, opnieuw uitgegeven in 1993.
- La Rencontre des Humanités - et la découverte de l'évangile*, Desclée de Brouwer, Brugge 1949.

Baron Edouard ROLIN JAEQUEMYNS (1863-1936)

Vz. AU BARON ROLIN JAEQUEMYNS / HAUT COMMISSAIRE DE BELGIQUE / DANS LES TERRITOIRES RHÉNANS / Les Membres Belges du Personnel de la H.C.I.T.R. (onderaan in een kader / en bas dans un cadre)

1920 / 1925 (voor zijn borst / devant sa poitrine).

Zijn buste naar links / son buste à gauche.

Getekend rechts van zijn buste, verticaal langs de rand / Signé à droite de son buste, verticalement au bord: G. DEVREESE

Rv. Blanco / En blanc

1925, Fonson, 76 × 50 mm, brons / bronze.

Biografie / Biographie

Geboren te Gent op 23 januari 1863 en overleden te Brussel op 11 juli 1936.

Doctor in de rechten, minister van Justitie en Volksgezondheid, hoge commissaris van België in de bezette gebieden, lid van de Hoge Raad van Congo en de koloniale Raad, voorzitter van het Instituut van het Internationaal Recht, secretaris-generaal en gevolmachtigd afgevaardigde op de Vredesconferentie van 1919, rechter bij het *Permanent Hof van Internationale Justitie*.

In 1912 kreeg hij het recht zijn moeders naam *Jacquemyns* aan zijn naam toe te voegen en in 1921 werd hij geadeld met de titel van baron.

Echtgenoot van Amélie Demeure.

Né à Gand le 23 janvier 1863, décédé à Bruxelles le 11 juillet 1936.

Docteur en droit, ministre de la Justice et de l'Hygiène, haut-commissaire de Belgique dans les territoires rhénans, membre du Conseil supérieur du Congo et du Conseil colonial, président de l'Institut de droit international, secrétaire général et délégué plénipotentiaire à la Conférence de la Paix de 1919, juge à la Cour permanente de justice internationale.

En 1912, autorisation d'ajouter à son nom celui de *Jacquemyns*, nom de sa mère.

En 1921, concession de noblesse et du titre de baron.

Époux d'Amélie Demeure

Bibliografie / Bibliographie

Albert M. Willenz, *Le Médailleur Godefried Devreese*, 1986, n° 275, p. 140.

Dr. W. Van Den Steene, *Portretpenningen van LEDEN van de WETGEVENDE KAMERS*, Antwerpen, 1957, n° 136, p. 31.

Met dank aan Ph. Graulich, Jan Moens, O. Timmerman, Ph. Vanhaelemeersch, Raf Van Laere en K. Vannieuwenhuysse.

ⁱⁱ Voor meer informatie over medailles van edellieden zie: Luc Vandamme, graaf Baudouin de Theux, jonkheer Nicolas de Streel & graaf Bernard Maus de Rolley, *PORTRETTE VAN DE BELGISCHE ADEL OP MEDAILLES VAN 1830 TOT OP HEDEN*, Herent, 2014, 295 pagina's, 54€ verzend- & verpakkingskosten inbegrepen, voor aankoop: luc_vandamme@outlook.com

EEN NIEUWE UITGAVE : DE MEDAILLE IN DE KIJKER N° 7

Titel De medailles van het Jenevermuseum te Hasselt
Prijs 19,5 € + verzendkosten (2,5€ België – 6,8€ buitenland)
Uitgevoerd Volledig in kleur
Aantal 100 genummerde exemplaren

De collectie medailles van het Jenevermuseum telt 33 exemplaren, hoofdzakelijk uitgegeven naar aanleiding van provinciale, internationale of wereldtentoonstellingen in de periode tweede helft 19de eeuw tot begin 20ste eeuw. Op internationale of wereldtentoonstellingen aan het eind van de 19de eeuw werden vaak spectaculaire of nieuwe uitvindingen gepresenteerd. Bezoekers konden er hoogstandjes uit de technologie, uit de voedingsindustrie en de kunst ontdekken. Voor bedrijven of merken waren deze tentoonstellingen het marketingmoment bij uitstek om hun producten te etaleren en prijzen te winnen met hun beste product. Dit uitte zich in de uitreiking van officiële beloningsmedailles. Soms werden deze medailles zelfs gepersonaliseerd en voorzien van de naam van het betrokken bedrijf. De beloonde bedrijven pakten graag uit met hun medailles en beeldden die uitgebreid af op briefhoofden, prijslijsten, etiketten en allerhande promotiemateriaal.

IBAN BE30 7512 0356 1311 - BIC AXABBE22

Uitgave van de vzw Limburgse Commissie voor Numismatiek.

EEN NIEUWE UITGAVE : DE MEDAILLE IN DE KIJKER N° 6

Titel Wensmedailles, De Prijs van Rome / Le Prix de Rome, Prometheus en de Mensheid
Prijs 19,5 € + verzendkosten (2,5€ België – 6,8€ buitenland)
Uitgevoerd Volledig in zwart/wit, 60 pagina's.
Aantal 100 genummerde exemplaren

Dr. Gabriël Stautemas schreef dit zeer uitgebreid en interessant artikel om te komen tot een sluitende definitie van "de medaille". Hij komt tot het volgende resultaat: *De medaille is een vlot reproduceerbare creatie in drie dimensies op handformaat (moet in één hand kunnen vastgehouden, bewonderd en gevoeld worden) waarvan de derde dimensie is gereduceerd tot hooguit een reliëf (onderscheid met bas-reliëf en klein sculptuur) en niet speciaal bedoeld om gedragen te worden (onderscheid met ereteken en juweel). Dit zou een definitie kunnen zijn als we de opdrachten en werkstukken gebruikt door de "Grand Prix de Rome, gravure en médaille" en de meeste jaargiften van de Promotie van de medaille in beschouwing nemen. De tweezijdigheid zou in deze optiek een toegevoegde eigenschap zijn die toelaat een vierde dimensie (de tijd) in de creatie te betrekken, de momentopname wordt uitgebreid naar een verhaal. De verbinding tussen beide is de opstaande rand, waarop allerlei informatie over het atelier, het gebruikt materiaal en eventueel oplage kan vermeld worden.*

Na lezing van dit zeer interessant werk kom je misschien zelf ook tot een definitie... wie durft de uitdaging aannemen?

IBAN BE30 7512 0356 1311 - BIC AXABBE22

Uitgave van de vzw Limburgse Commissie voor Numismatiek.